

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A Kath. Nagygyűlés.

Irta: *Mihalicska János.*

Az ezidei Kath. Nagygyűlés fényes napjai lezajlottak. Ha a Nagygyűlés méreteit, az azon megjelent előkelőségeket és az ott elhangzott előadásokat tekintjük, akkor meg kell állapítanunk, hogy a Nagygyűlés hazánk közéletében korszakos jelentőségű. Ime, a magyar katolikus társadalom nemcsak hogy fölébredt csendes nyugalmából és hatalmas életjelt adott magáról, hanem oly impozáns, amint a napi sajtó jelezte: szinte félelmetes kifejezést adott erejéről, hogy hatásában fordulópontot jelent azon áramlattal szemben, amely ádáz elszánt-sággal, vakmerően nekirontott mindennek, ami *katholikus*. Sokáig túrtünk, közömbösen hallgattunk, de most vége az elnézésnek. Eddig és ne tovább! — A katolicizmus vetette meg hazánk állami, nemzeti létének alapjait, amely alapon ezer évig dicsőségesen fönmállott e hon. A *Kereszt* polgárosította, művelte, erkölcsében megújította és hazaszeretetében megerősítette nemzetünket. A *Kereszt* hitében, érületében és erkölcsében küzdöttük végig egy ezredév szenvedését, viharait. A mai szomorú hanyatlás minden téren a magyar katolicizmusra ugyanazon feladatot rója, amelyet kezdetben végzett: az erkölcsök megnemesítését, a gondolkodásnak fölemelését, a cselekvéseknek tisztaságát. Mindennek megújítását *Krisztusban*. Nagy, nehéz, de annál dicsőbb feladat. Az ezen irányú működésre a tér: a templom, az iskola és a társadalmi társulás. Minket, mint katolikus tanítókat, elsősorban az iskolák működése érdekel.

Régi igazság, hogy az ember olyanná, azzá lesz, amivé *nevelik*. A nevelés nagy fontossága kétségtelen, hiszen az egész emberi civilizáció a nevelés eredménye. Természetesen ideértve minden nevelési tényezőt: a családi életet, az iskola szellemének hatását, a gyermek, ifjú és felnőtt környezetét. Ezen nevelési faktorok között kétségtelenül a legfontosabb a családi élet behatása, mert hiszen itt tölti el a gyermek

nemcsak élete első, legfontosabb szakát és itt szerzi első lelki és érzelmi benyomásait, hanem itt — a család körében, időzik legtovább. Sajnos azonban, hogy épen korunkban a családi élet bensősége, erkölse fölötté lazul, aminek következménye a gyermekek nevelésében oly károsan jelentkezik. Súlyosbítja ezt a bajt még az is, hogy orvoslása annyira nehéz, mert gyökere a szülők életfelfogásában, neveltetésük irányzatában és a megélhetés nehézségeiben keresendő. Nem is lehet ezen másként segíteni, mint hogy az iskola nevelése pótolja, amennyire csak teheti, a család ez irányú mulasztásait, hogy így a jövő generációk családi élete a mainál jobb legyen.

A valláserkölcsi megújulásra a legbiztosabb tér minden körülmény között az iskola, mivel az iskolának, t. i. a hitvallásos iskolának, egyenesen ez a rendeltetése, hivatása és célja. Hogy ez így van, mutatják a harcok, amelyek az iskolák valláserkölcsi alapon álló léte ellen folynak. És mennyire különös, hogy ezen törekvés még az intéző körök részéről is az iskolák államosításával támogatásra talál és a hitvallásos iskolák védelemre szorulnak, ahelyett, hogy ezeket támogatnák a legnagyobb mértékben. Nem eléggé nyilvánvaló-e, hogy a valláserkölcsi jellegétől és ezzel szellemétől megfosztott iskola milyen gyászos eredményekre visz és nem igazolta-e a hitvallásos iskola eléggé már, hogy nevelési rendszere az egyedüli, amely a jellemnek szilárd erkölcsi alapot tud adni! Állíthatja-e bárki is, hogy a *Krisztus* tanítását követő ember erkölse nem nemes, nem olyan, amely őt a honpolgári kötelességek hű teljesítésére a legelőnyösebben kvalifikálja? És nem ez az erkölcs a békés társadalmi együttélés legjobb biztosítója? És ha ez így van, amint mindenképen így van, akkor miért a támogatás hiánya velünk és intézményeinkkel szemben? De erős a reményünk, hogy a *Nagygyűlésen* oly erősen megnyilatkozott katolikus öntudat, amely most már, úgy hisszük, cselekedni is kíván, érvényesülni fog a kulturpolitikai téren és hitvallásos iskoláink jövőjét

telteni nem kell többé. A nagygyűlésen sürgetett országos kath. *autonómiának* lesz a feladata, hogy iskoláink jogviszonyait rendezze és létüket biztosítsa.

Az iskola lelke a tanító, az ő gondolkozása, lelkülete és érzülete akaratlanul is athat neveltejeire. Kell-e fejtegetnünk, hogy a katolikus tanító egész lényében a katolikus öntudatnak kell uralnia, csakis akkor fogja ugyanazon öntudatra és érzületre vezetni tanítványait is. Kedves kartársaim, nem dohogott-e erősebben szívetek a *Katolikus Nagygyűlés* manifesztációi alatt? Nem emelte-e büszkeségeteket annak a tudata, hogy mi is harcosai vagyunk *Krisztus* tanításának, amelyet az emberiség boldogítására hirdett? A pap után a tanító a hitvallásos nevelésnek fő tényezője, akinek működésétől a jövő nemzedékek vallásos gondolkozása, érzése és eszelekvése nagyrészt függ. Mely hitű, erős vallásos öntudatu, szilárd elhatározású katolikus tanítóságra van szükségünk, hogy ifjúságunk katolikus szellemű nevelését a legjobban biztosítsuk. Aki iskoláink belső életét és a katolikus tanítónak az egyházhhoz való viszonyát ismeri, annak be kell látnia, hogy a mi tanítói feladatunk a legnehezebb és épen a valláserkölési nevelés érdeke követeli tőlünk kötelességeinknek nemcsak pontos és lelkiismeretes, hanem más jellegű tanítónál nagyobb mértékű teljesítését. A katolikus tanítóság ellen ezen irányban nem lehetett panaszra ok. Tanítóságunk fölfogta, megértette, mert átértette azon fontos missziót, amelyet teljesíteni van hivatva. Ez pedig *Krisztus* tanításának igéit terjeszteni és azon munkálkodni, hogy nevelteji rendeltetésüknek minden vonatkozásban minél teljesebben megfeleljenek. És ezzel szemben a mi tanítóságunk a legkevésbé méltatott, mi vagyunk a legrosszabb helyzetben, ami hátrány a tanítóságot éri, az legérzékenyebben minket sújt. Nem esoda tehát, ha felajdulunk, hogy jogos, igazságos igényeink kielégítéseért sikra szállunk, hogy méltányolást kérünk. Ebben van annak az oka, hogy tanítóságunk között itt-ott elkedvetlenedés mutatkozott. Ezt meg kell szüntetni. A katolikus tanítóságot föl kell emelni arra a magaslatra, amelyre hivatása rendeli. A katolikus tanítóság ügye, a magyar katolicizmus ügye. És mi bizva-bizunk benne, hogy a *nagygyűlésen* oly impozánsan kifejezésre jutott összhang a magyar katolikusok minden ügyét illetően, örvendetes eredményű lesz katolikus iskolaügyünkre és tanítóságunkra is.

A szép jövő, a *Kereszt* teljes diadala élessze lelkesevésünket, fokozza munkakedvünket nevelő kötelmeinknek minden téren való teljesítésében és építsük ki mielőbb a tervezett *Katolikus Tanítóegyesületek Országos Szövetségét*, hogy jobban egy taborra egyesülve, ne másoktól vezetve és félrevezetve, a mi ügyünkben mi legyünk az intézők és az egységben rejlő erővel fokozott mértékben dolgozhassunk katolikus népnevelésünk javán.

A Kath. Tanítók Orsz. Bizottságának közgyűlése.

(Folytatás.)

III.

Horváth Ignác előadása: A községi népjóléti intézmények és a tanítók.

Szép Magyarország lüktető fővárosában most tartják a hitvalló, a küzdő katolikusok főpapjai és magásai a néposztályok minden rétegének ezreivel a XII. kath. nagygyűlést, hogy öntudatra ébresszék a közönyösöket, hogy megerősítsék, lelkesítsék és új erőt öntsének azokba, akik eddig is hívó lélekkel, szent meggyőződéssel küzdöttek a szabadgondolkozók és istentagadók félelmetes táborá ellen.

Meg kellett acélozni, lángra kellett gyújtani hazánk Istent imádo és hazát szerető hívei hogy még erősebbek, bátrabbak és elszántabbak legyenek kath. intézményeink, keresztény kulturánk és kath. iskolánk és ősi jagaink megvédésében, melyeknek alapjait dicső elődeink *Krisztus* szellemében úgy vetették meg, hogy azokon erőt venni, azokat megsemmisíteni, sok vész és viszály között sem voltak képesek adáz ellenségeink.

Ezen dicső és felemelő katolikus megnyilatkozás napjaiban ő méltóságának Glattfelder Gyula esanádi püspök úr, kegyes védnökünk meghívására mi is egybejöttünk az ország minden részéből, hogy 22.000 *kath. tanító* nevében *jogalkozunk* az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács szakosztályában azon tanügyi, pedagógiai, társadalmi, népjóléti, szociális, szóval mindazon közkérdésekkel, amelyeknek megvitatása és megoldása a mi nemes tanítói hivatásunkhoz tartozik.

Ő méltóságának megtisztelő felhívása folytán nekem jutott az a szerencse, hogy a mélyen tisztelt Szociális Szakosztály előtt ezen tételtől: A községi népjóléti intézmények és a tanítók, rövid előadást tartsak.

Mélyen tisztelt Szakosztály!

Mindnyájan tudjuk és érezzük, hogy a XX. század katolikus tanítójától joggal többet követel nemes hivatása, többet vár föle a haza, az egyház és a társadalom, mint a hajdani szerény képzettségű iskolamestertől.

Ma tanítónak, különösen katolikus tanítónak lenni nehéz ugyan, de magasztos és fenséges gondolat: mert jogunk és kötelességünk a jövő nemzedéket vallásos, hazafias, becsületes, türi és szenvedni tudó emberré, Isten képeire teremtett munkásemberré nevelni. Jogunk és kötelességünk az ifjúság továbbképzése, a felnöttek vezetése, a nép irányítása és szociális jólétének megteremtése. Jogunk és kötelességünk azon küzdő katolikusok táborába állani, akik hittel, ésszel, bölcsességgel és tudományal folytatják a harcot azok ellen, akik megdönteni akarják 900 százados keresztény kulturánkat.

Ha nekünk ezek jogaink és kötelességeink, akkor ki kell lépnünk az iskola szűk keretéből, a mi kedves gyermekvilágunkból, hogy a társadalmi élet minden megnyilvánulásában betölthessük azon szerepet, amely a szó legnemesebb értelmében véve népjóléti működésünkkel szorosan és elválaszthatatlanul összefügg.

Gróf Zichy Gyula pécsi megyéspüspök öméltsága egyik, a tanítókhoz intézett nagyszabású

beszédjében helyesen mondotta: «Ki kell lépni a tanítónak a keresztény szociális munkásság terére, hogy a nemzet testének bomlását, a vallásos, hazafias szellem sulyedését bátran megállítsa; hisz a tanító látja, tapasztalja mindezt leghamarább, mert ő áll a nemzet úteréhez és a nép lelkéhez sokszor legközelebb. Könyvtárak és szövetségek alkotása legyen az a fegyver, mellyel a vést útjában föltartja.

Kétségtelen tény, hogy ezen nagyhorderejű, közoktatásügyi, népboldogító és szociális feladatok teljesítéséhez a tanító egész életmunkássága szükséges.

Csak az a tanító foghat a siker biztos reményével községében a szociális kérdések megoldásához, aki kellő szaktudással, lángoló népszerűtellel, erős akarral, tiszta erkölcsös érzéssel és önzetlenséggel van felvértezve. Ilyen katolikus tanító — hála Istennek — van elég hazánkban!

Minden túlzás nélkül állítom, hogy a hivatásos magyar katolikus tanítók zászlóvivői ma a vallásos szellemben vezetett népműveltségnek, az erkölcsös élet terjesztésének, a tudományos haladásnak és a nép vagyonosodásának. Ott látjuk a hazai katolikus tanítóink színe-javát a népjóléti intézmények vezetői és megteremtői között. Ezeknek a kiváló kartársaknak köszönhető, hogy hazánkban száz és száz községben olyan hasznos népjóléti intézmények létesültek és virágzásra emelkedtek, amelyek a nép művelődésének, jólétének és megelégedésének kiapadhatatlan forrásaivá lettek.

Nem egy példát lehetne felhozni, hogy az önzetlenül működő kartársak mily nagy erkölcsi és anyagi eredményt értek el községükben. Az ilyen kartársak valóban megérdemlik a község halálját és a felsőbb hatóságok elismerését.

Alapítsunk hitelszövetkezeteket, önszegélyő-egyleteket, hogy ezek által a községi polgárságot takarékosra szoktassuk és rávezessük arra, hogy saját pénzüknek jövedelmét maguk élvezzék, ne vándoroljon az a nagy pénzintézetek kasszájába és ha pénzre van szüksége, ne kelljen drága bankokhoz fordulnia, hanem találja azt meg saját községében. A hitelszövetkezetek és önszegélyő-egyletek által megmenthetjük a népet a pénzspekulánsok, uzsorások körmei közül.

A mostani, alig elviselhető drágasággal szemben, mely ólomsúlyként nehezedik különösen a fogyasztó közönségre, alakítsuk meg a falusi és városi fogyasztási szövetkezeteket, melyeknek céljuk úgy a termelő, mint a fogyasztó közönséget megmenteni a kizsákmányolástól.

A fogyasztási szövetkezetek felvirágzását és fennmaradását természetesen csak a lelkiismeretes vezetés és szigorú ellenőrzés biztosíthatja.

A népjóléti intézmények alapításánál mindig szem előtt tartjuk azt, hogy tényleg milyen intézményre van a népnek szüksége és melyik az a szövetkezet, melynek jövedelmét biztosítottnak látjuk. Például a bortermelő községben a pincészövetkezet, a szarvasmarhatenyéssel foglalkozóknál a tejszövetkezet, a gabonatermő vidéken a gabonaraktár szövetkezet, az állattenyésztőknél az állatbiztosítási szövetkezetet kell megalakítani. Szóval, amilyen a község lakosainak érdeke, olyan legyen a szövetkezet.

A falusi polgárságnak a szövetkezetek nagy segítségét nyújthatnak, ha magukra vállalják a parcellázást, ha épületanyagot, szőlőkarót, műtrágyát,

kékgálicot, kőszent nagyban rendelnek. Azzal is segíthetnénk például a gazdaszövetkezetek, ha az uradalmi földeket nagyban kivennék és a földéhes kiscgazdáknak kisdarabokban albérletbe kiadnák.

A falusi gazda is érzi a megváltozott gazdasági viszonyok között, hogy jövedelmét fokoznia kell, ha bevételeit kiadásával egyensúlyban akarja tartani. Erre nézve több gazdasági mód áll fenn, melyek közül a tanító igyekezzék, ahol még nincs, tejszövetkezetet létesíteni; mert tapasztalás szerint ez a legjövedelmezőbb szövetkezet. Ez a szövetkezet legjobban el is van terjedve hazánkban. Beigazolt tény, hogy a tejgazdaság egyik szép jövedelmi forrása a magyar szarvasmarhatenyésztő népnek. Hiteles statisztikai adatok szerint 1908-ban 22 millió korona jött be tejtermékekből külföldről.

Tanítsuk meg a népet a belterjes mezei és kerti gazdálkodásra; kedveltsük meg vele a gyümölcs-termelést, méh- és selyemtenyésztést.

Hogy milyen közjóléti intézményeket kell létesítenünk, azt mindenkor a nép közszükséglete, foglalkozása és helyzete határozza meg. Egyébként annyi példa áll e tekintetben rendelkezésünkre, hogy cselekvésünkben ezeknek irányítására bizhatjuk magunkat.

Amit szervezünk, azt — ha lehet — ne magunk, hanem a plébános és jegyző együttműködésével végezzük; mert a pap, jegyző és tanító tehetnek harmonikus egyetértéssel a néppel a népért legtöbbet.

Nagyon tévednénk azonban, ha csupán a nép anyagi jólétéről gondoskodnánk. Ez egyoldalú eljárás lesz; azért az iskolából kiindulva vezessük tovább az életben az ifjúság és a felnőttek szellemi és erkölcsi életét. Alapítsunk ifjúsági egyletet, legényegyletet, olvasókört, tűzoltóegyletet, dalárdát. Tartsunk felolvasásokat, szabadelőadásokat; szervezzük az analfabéták és felnőttek oktatását. Felolvasásainkban öleljük fel a közismereti, a nemzetgazdasági, ipari és általában azokat a tantárgyakat, amelyek a népet legjobban érdeklik és amelyeknek ismerete a legnagyobb haszonnal jár. Beszéljünk minél többször a kivándorlás és a lelkettestetítő alkoholizmus ellen.

Ilyen működés által megnyerjük és fokozzuk a nép szimpatiaját, szeretetét és becsülését.

Sok kiváló tanítót ismerek, akik tekintélyüket, befolyásukat, sőt anyagi boldogulásukat is annak köszönhetik, hogy népjóléti intézményeket létesítettek és ezek által a falusi népet jólétbe vezették.

Mélyen tisztelt Szociális Szakosztály!

Értekezésem témája olyan, amelyről már sok szó hangzott el és sok írás jelent meg; de azért ez a kardinális szociális kérdés soha sem lesz teljesen kimerítve.

Újra és újra foglalkoznunk kell különösen nekünk néptanítóknak ezzel a kérdéssel; mert mi élünk a nép között, mert mi vagyunk folytonos érintkezésben a néppel és így mi ismerjük és látjuk legjobban azt, hogy mire van legnagyobb szüksége, hogy mivel és miképpen kell őt szellemileg táplálni és anyagilag jólétbe vezetni.

Büszke önérettel mondhatom, hogy a kath. tanítók legtöbbje mostoha, szegényes fizetése mellett is mindenkor dicséretes buzgósággal, önzetlenül munkálkodott a népjóléti intézmények alapítása és felvirágoztatása érdekében.

Igen, mi, a keresztény kultúra alapvető munkásai mindenkor túrtunk és vártunk; mert élt és él bennünk a remény, hogy közhasznú tevékenység-

gunkkel végre elnyerjük nemcsak erkölcsi, hanem méltó anyagi felemeltesünket is.

Ha velünk szemben egyre fokozódnak a követelmények és mi azokat lelkiismeretes ügybuzgalommal teljesítjük is; ha igazi harcosai, faklyavívői vagyunk a községben a szellemi és anyagi népjóléti intézményeknek: úgy remélhetjük, sőt joggal el is várhatjuk, hogy értékes munkánkért méltó elismerésben és bánásban részesüljünk mindazok részéről, akiknek egész életünkön át fáradoztunk, akiknek kezében van sorsunk és mindenünk.

Ezek után a következő határozati javaslatot van szerencsém előterjeszteni:

1. Mondja ki az Orsz. Kath. Tanügyi* Tanaes Szociális Szakosztálya, hogy feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a tanítójelöltek már a tanítóképző-intézetben alapos oktatást nyerjenek a szociális kérdésekről, hogy így képesek legyenek megalkotni azon népjóléti intézményeket, amelyeknek szervezése és vezetése reájuk várakozik.

2. Alapítson a tanító községében ifjúsági együletet, olvasókört, tüzoltóegyletet, dalárdát; szervezze az analfabéták és felnőttek oktatását; létesítsen hitelszövetkezetet, fogyasztási szövetkezetet, tejszövetkezetet; kedveltesse meg a néppel a gyümölcsstermelést, méh- és selyemtenyésztést; tanítsa meg a népet arra, hogy okszerű gazdálkodással miképen fokozhatja jövedelmét.

3. Azon tanítók, akik a népjóléti intézmények alapítása, fejlesztése és fenntartása körül kiváló sikert értek el; erkölcsi jutalmon kívül kitüntetésben részesüljenek azáltal, hogy az 1913. évi fizetés-rendezésről szóló törvény alapján soronkívüli előléptetésre ajánltassanak az egyházmegyei főhatóságuk részéről.

A javaslat egyhangúlag elfogadtatott.

Burány Ferenc előadása: Gazdasági és ipari érzék fejlesztése a népiskolában.

Népoktatásunk történetéből mindig világító toronyként emelkedett ki ama törekvés, hogy az életnek neveljünk és tanítsunk. Ha e szándék valamikor is aktuális volt, úgy épen napjainkban az, mert a mindinkább súlyosbodo életkörülmények egyenesen várják és követelik a népoktatástól hogy az ne annyira tudósokat, mint inkább a életben boldogulni tudó, hitet, haaszt és a munkát szerető hazafiakat neveljen. Megerősíti ezt ama helyes keresztény szociális felfogás is, hogy sok esetben két dolgozni szerető munkáskéz nagyobb szolgálatára van a társadalomnak, mint bár a legfőbb tudományokkal telített, de csak az élet kellemességeit hajhászó sok tudós fő.

Ha a köznapi életben szettektünk, sok szomorú jelenségre találunk. Drágaság és elégedetlenség mindenfelé. Panaszokodik a tisztviselő, jajgat a termelő, szükölködi az iparos s a kereskedő. Közgazdasági állapotaink sehogy sem kielégítők! Ha pedig a földnépének, mint hazánk lakossága zömének helyzetét figyelemmel kísérjük, észrevehetjük, hogy őket különösen ijesztő rémként üldözi a sok különféle csapás s a terményáraikat veszélyeztető spekuláció. Ezért kívánatos, hogy velük s érdekükkel már az iskola is foglalkozzék, annál is inkább, mert az iskola is, mint a hitnek s tudománynak intím bölcsője, csak úgy töltheti be teljesen nemes hivatását, ha terjeszti mindazon tudást,

mely úgy az egyednek, mint a nép rétegeinek a megélhetést könnyíti és biztosítja.

Éme hatások alatt, tantervünk az utóbbi évtizedekben mindinkább közelebb simult a reális élet követelményeihez. A gazdasági élet terén, már produktív ismereteket is nyújt, s a legújabb slójdgyakorlatok pedig, bár még hiányosan, de már az ipari érzék fejlesztését célozzák. S hogy az iskola jövőben a gazdasági és ipari ismeretekre még nagyobb súlyt helyezzen, kívánatosá teszi az a körülmény, hogy e két produktív tényező a társadalmi jobbléti ingadozásában is jelentékeny szerepet játszik.

Gazdasági oktatásunk már eddig is elég bő terjedéssel szerepel tantervünkben. Az ideális önálló gazd. ism. iskola már nem sok kivanni valót hagy hátra, legfeljebb annyit, hogy ily üdvös intézmények ne csak itt-ott a módosabb vidékeken legyenek, hanem mindenütt e szép hazánkban.

Igen tisztelt szakosztály! Jelen gazdasági oktatásunkban még kifogásolható, hogy e fontos tudományt tantervünk csak az ötödik osztálnál kezdi. Pedig kívánatos lenne, hogy a mindnyájunkat élető anyaföldről s annak művelési titkairól, részben a beszéd s értelemgyakorlatok s földrajz, részben pedig az olvasókönyvek nyomán már a második osztálytól kezdve hallana a gyermek. Mert a gazdasági ismeretek megszerzése bir oly fontossággal népünknel, mint a torna vagy épen a kotta ismertetése. E fokon gazdasági gyakorlatul kinálkoznak, az iskolai udvar esetleg kert gondozása és ott a virágok és fák ápolása.

A gazd. ism. iskoláknál se elégedjünk meg csak az ismeretek nyújtásával, hanem azon legyünk, hogy a legrendszeresebb tanítás mellett is, kisebb-nagyobb tanulmányi kirándulásokat végezzünk. Mert egy ily jól végzett kiránduláson, sokszor egész évi fáradozásainkat sikerül eredményesen összegeznünk.

A termést fokozó segédeszközöket pedig, melyeknek a különféle hatású műtrágyák, természetben kellene minden gazd. ism. iskolában alkalmazni, hogy a hatásuk és eredményük szemlélhetővé váljék.

A mindinkább súlyosbodo munkas viszonyok, s a technikának bámulatos haladása a gazdának a kezébe is mindig újabb és újabb eszközöket s gépeket ad. Kívánatos lenne, hogy az ily újabb eszközök az iskolában ne csak ábrákról, hanem lehetőleg természetben ismertetnének meg. Ideának erre nagyon szép lenne, ha járásokként vagy legalább megyéenként gazdasági szertárak létesíttetnének, honnét rövid bemutatóra ily dolgokat sorban minden iskola megkaphatna, s így az iskola minden haladásnak a gazdaság terén gyors és biztos levezető csatornája lehetne.

A gazdának azonban nem csak a termelést, hanem a termények jövedelmezőbb értékesítését és üzgszintén a főbb közszükségleti cikkeknek olcsóbb beszerzését is ajánlatos volna jobban tudnia. Ezek szolgálatára a gazd. ism. iskolák tantervébe kívánatos lenne a minden téren való szövetkezést és biztosítást rendszeres tantárgyként bevezetni. Mert a kisgazdáknak az ezerholdasokkal vívandó versenyben csak a szövetkezés lehet egyetlen biztos fegyverük.

Ha már az iskola a népnek anyagi javát is óhajtja szolgálni, ne csak termelni tanítsa őket, hanem a nép életviszonyaihoz szükséges iparismeretek általános elemeivel is lássa el őket. Már a józan ész is amellett szól, ha valakinek nem áll módjában jö-

vedelmét fokozni, legalább kiadását tudja redukálni. Az iparismeretek általánosítását sürgeti az a körülmény is, hogy a legegyszerűbb ipari munka is főleg falun, méreg drága s hogy népünkben meg volna a hajlandóság több ily apróbb munkát elvégezni, csak némi előismerete is volna.

Az iskolákban meghonosított Slöjd munkák túlságba vitt papír és agyag gyakorlatai helyett hasznosabb dolgokat is lehetne tanítani. Agyag és papír csak az 1-ső, 2-ik osztályoknál lenne meghagyandó, míg a felsőbb négy osztályban már apróbb ipari ismereteket és előfogalmakat is nyújthatnánk. Kívánatos lenne, ha népünket csak némileg is meg tudnók tanítani a ruházat s apróbb eszközök rendbentartására azok kijavítására s az épületek gondozására.

Az izlés fejlődése, a köztisztaság, a közegészségi követelmények, mindig fokozottabb igényekkel lépnek fel csak a lakásviszonyok tekintetében is.

Ezért az iskola tanítsa a falak gondozását és javítását, cement és beton ismertetést, s ezekből állítatók készítését. Ezek az 5-ik és 6-ik fiúosztályban eredményesen lennének végezhetőek.

A szegény nép sorsán sokat könnyíthetnénk, ha télvíz idején, midőn kereset is alig van, s a lábbeli meg duplán kopik, a családapa maga tudná néhány fillérből a csizmák elromlott sarkát és talpát kijavítani. Ezek ismertetését a 3-ik és 4-ik fiúosztályokban már elő lehetne adni. Ezzel kapcsolatosan jó lenne a lőszerszámok apróbb hibáinak kijavítását, valamint a szivattyúskutak s permetező s szénkénegező gépek szelepjavításait is tanítani.

A kosárkötés, mint hasznos hajtó ismeret szintén ajánlatos lenne, úgy a fiú, mint a leányosztályoknál.

A famunkálartoknál, az ács, bognár és asztalos ismereteket és azok előfogalmait lehetne legalább annyira elsajátíttatni, hogy némi javításokat vagy apróbb eszközöket tudnának később előállítani. Itt különösen kívánatos lenne, hogy a szobák kipadlózására készen kapható deszkákból később a padlózást is képesek lennének elvégezni.

A lakások tisztántartása megköveteli az ajtók s ablakok gyakori átfestését. Ily mázolás ismeretek a 3-ik és 4-ik fiú- és leány osztályoknál könnyen lennének nyújthatók.

Végül az izlés finomodása s lakószobákra fordított nagyobb gond, még faluhelyeken is divatba hozta a szobafestést. Amilyen drága dolog ez, ép oly könnyen lenne elsajátítható. Titka a színek keverésében s a készen kapható s igen olcsó patronok alkalmazásában rejlik. Ez úgy a fiú, mint a leányosztályokban kedves tárgyként szerepelhetne.

Igen tisztelt szakosztály! Ezek s talán hozzájuk hasonló apróbb iparismeretek lehetnének azok, melyeket az iskola minden nagyobb megerősöltetés nélkül nyújthatna. Nem céloznánk mi általuk teljesen képzett iparosokat nevelni, mint inkább a szegény ember világába tartozó iparágakból e célra alkotott munka délutánokon a kézügyesítő gyakorlatok keretében vagy ellenében legalább általános előfogalmakat nyújtani. Vele határozottan nyerne nem csak szegény népünk, hanem hazánk fejlődő ipara is, mert a jövő iparosoknak ebbeli érzékük már zsenge gyermekkortól ápolatnék.

Mélyen tisztelt szakosztály! Ha a kath. egyházunk s a vele kapcsolatos kath. iskoláink ezeréves multját tekintjük, látjuk azt a fokozatos törekvést, mellyel ezek olyton a nép jólétjén munkálkodtak. Kath. egyházunk már első nagy királyunk Szent

István idejében is, nemcsak hinni, de dolgozni is tanított.

Azért mostanában, midőn az életviszonyok súlyosbodtak, üdvös lenne, hogy a magas püspöki kar, ki a kath. iskolák tanterv-revizioján fáradozik, módját ejtené, hogy a gazd. ismeretek tanítása intenzívebbé tétessék, egyes ipari előfogalmak pedig legalább általánosságban taníttassanak az erre a célra rendelt munka délutánokon.

Ezek figyelembe vételével a következő határozati javaslatot lennék bátor előterjeszteni:

Határozati javaslat. I. rész. A gazdasági ismeretekről.

Mondja ki az Országos Kath. Tanügyi Tanács: hogy a gazd. ismeretek intenzívebbé tevését óhajtja s e célból szükségesnek látja, hogy

1. ezen ismeretek nyújtása, tekintettel azok fontosságára, ne csak az V-ik, hanem lehetőleg a II-ik osztálynál kezdődjék;

2. az általános ism. iskolákat mindenütt, de legalább a többletanító iskoláknál a rendszeres, önálló gazd. ism. iskolák váltsák fel;

3. az önálló gazd. ism. iskoláknál, rövidebb, hosszabb tanulmányutak végeztessenek;

4. a gazd. ism. iskolákban a biztosítási és szövetkezeti eszmék önálló tárgyként kezeltesse;

5. járásokként vagy legalább megyenként gazd. szertárak létesíttessenek, honnét a műtrágyák kicserélésére, az újabb gazd. eszközök és gépek pedig rövid bemutatóra kaphatók lehessenek.

II. rész. Az ipari ismeretekről.

1. A kizárólagos Slöjd munkálatokat agyag és papirkivitelben, csak az I. és II. osztályok végezzék; míg a felsőbb osztályokban hetenként és osztályonként 1—1 munkadélután tartassék, melyen a népéletbe vágó egyszerűbb iparismeretek úgy elméletben, mint gyakorlatban is előadassanak.

2. Ilyen ipari ismeretek lehetnének: A bõrmunkálatokból: eszmatalpjavítás, lőszerszám igazítás, szivattyúknál a szelep kicserélése.

Famunkálatokból: kisebbfokú bognár, ács és asztalos ismeretek. Padlózás. Épületek gondozásából: falak javítása, cement és beton ismertetése, belőle vályúk készítése, végül mázolás és szobafestési ismeretek.

3. A tanítók részére szükséges ipari tanfolyamok tartassanak.

A javaslatot egyhangúlag elfogadták.

Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács ülése.

November hó 11-én, az Országos Bizottság közgyűlését megelőzőleg a Tanügyi Tanács tartotta meg ülését dr. *Giesswein* Sándor egyházi és *Ember* Károly világi elnök vezetése mellett. *Giesswein* Sándor elnöki megnyitójában nagy meghatottsággal emlékezett meg a kath. tanügy két nagy halottjáról: *Guzsvenitz* Vilmosról és *Katinszky* Gyuláról. Javaslatára e két nagy kath. tanférfiú emlékezete a jegyzőkönyvben megörökítették s működésükről a Tanács egyik közelebbi ülésén emlékszed keretében emlékeznek meg. *Guzsvenitz* Vilmos érdemeit *Végh* Ferenc, *Katinszky* Gyula érdemeit *Szöke* Sándor fogja méltatni. *Ember* Károly világi elnök jelentésében részletesen ismertette és megindokolta ama határozati javaslatokat, melyeket az Orsz. Bizottság közgyűlésén az elnökség nevében elő fog terjeszteni; a gyűlés e javaslatokhoz egyhangúlag hozzájárult.

Wohlmuth Erno titkár bemutatta a szakosztályoknak az előző napon elfogadott határozatait, melyeket a Tanács változtatás nélkül a magaévé tett, valamint az Orsz. Bizottsági közgyűlés elé terjesztett indítványokat; a Tanács *Károly* Miklósnak lapunk 45. számában egész terjedelmében közölt indítványára vonatkozólag akként határozott, hogy azt tárgyalás végett egy erre a célra összehívandó ankét elé fogja terjeszteni, a többi indítványokat pedig megvitatás végett az elnökséghez utalta. A Tanács egyhangulag hozzájárult ahhoz, hogy a kezelésében levő 8000 koronát kitévő tanítói árvaház és aggodó menháza alap 5 %-os kölcsönül az üdülőház létesítésére felhasználtsák. Több bejelentés és folyó ügy elintézése után az ülés véget ért.

A Kath. Tanítók Orsz. Bizottságának díszközgyűlése.

November hó 11-én, kedden délelőtt fényes, impozáns keretekben folyt le az Orsz. Bizottság díszközgyűlése, melyet megelőzően a Szent-István-Társulat kapornájában szentmisét mondott *Glattfelder Gyula* dr. püspök, védőelnök.

A zsüfolásig megtelt díszteremben 10 órakor nyitotta meg a díszközgyűlést *Glattfelder Gyula* dr., azzal a korszakos beszéddel, melyet lapunk 46. számának vezető helyén egész terjedelmében már közöltünk. A tanítóság riadó lelkesedéssel fogadta a védőelnöknek a kath. tanügyet és tanítóságot magas piedesztálra helyező remek szónoklatát és soha el nem törölhető vénásokkal véste szívébe a hallott aranyigazságokat.

A díszközgyűlés második pontja *Giesswein Sándor* dr. emlékbeszéde volt, melyet *Eötvös József báró emlékezete* címen lapunk múlt heti számában közöltünk. A klasszikus tanulmány mély hatást gyakorolt a hallgatóságra.

Ezután *Ember Karoly* világi elnök terjesztette elő következő jelentését:

Mélyen tisztelt Országos Bizottság!

Elnöki elterjesztésem a Kath. Tanügyi Tanács megbízásából főképen arra szorítok, hogy az elnökség beszámol azzal, mit tett az elmúlt évben a kath. tanügy és a kath. tanítóság érdekében. Az elnökség az elmúlt évben éber, körültekintő munkát fejtett ki a törvényhozási tárgyalások előtt a tanítók fizetésrendezése kérdésében. Az Országos Bizottság felhatalmazása és utasítása, határozatai révén az elnökség mindent elkövetett arra, hogy a fizetés rendezése ügyében épen annak a tanügyi férfiak a szellemében járjon el, akinek az emlékezetét előző programmpontunkban ünnepeltük. Arra törekedett az elnökség, hogy az 1868. évi XXXVIII. t.-c. alapelve, mely minden tanítónak egységesen állapítja meg az anyagi ellátását, a törvény revíziójában megvalósíttassék. Nagyon természetes, igen tisztelt Országos Bizottság, hogy ennek a kérdésnek a megoldása óriási munkát igényelt.

A magyar tanítók országos szövetségével a hazai országos egyesületekkel közös egyetértésben közös országos akciót követtünk a közös célok elérésére. A küzdelemnek volt is némi eredménye, de a fizetésnek, a lakásbérnek egységességet nem tudtuk teljesen kivívni. Lehetséges, hogy ha a destruktív irányzat hívei országos, egységes gyűléstünkön a nemzeti társadalom közfigyelmét a magyar tanítók jogos kívánságairól a fizetésrendezés ügyéhez nem tartozó politikai természetű indítványaikkal és ezeket követő zajos demonstrációkkal el nem terítik,

minden bizonnyal a magyar tanítók egyetemének méltóságteljes, tiszteletet parancsoló jogosult fellépése, több eredményt hozhatott volna.

Önérettel mondhatjuk, hogy a katolikus tanítók országos testülete és a katolikus tanügyi tanács az elnökséggel egyetemben nagy súlyt kölcsönzött a tanítók fizetésrendezése ügyében megindított ezen mozgalomnak. Különösen a nagyméltóságú püspöki kar támogatása segítette elő ügyünket. Itt kell felémlelnem *Csernoch János* hercegprimás Öminenciájának jóságát, hogy a legilletékesebb és legmagasabb helyen lépett közbe az egységes fizetés elvének keresztülvitelére. — Ez hozta meg azt a kedvezményt, hogy a tanítók kezdő és végső fizetésében már nincs meg a különbség, amely a törvény első javaslatában még jelezve volt. Mindazonáltal az 1913. évi XVI. t.-c. az egységes fizetés elvét nem valósította meg. Erzi és tudja ezt a nagyméltóságú püspöki kar, az elnökség és általában az országos bizottság minden tagja. Ebben a tekintetben — amint ezt az elnöklő püspök úr önméltóságá szavaiból is hallottuk — megnyugvással nem vette egy tényező sem a törvény intézkedését; ami némileg megnyugtathatja a tanítóság lelkét, ez az, hogy láthatja, hogy felsőbb hatóságai hasonló módon érzékelnek ebben a kérdésben és őket is tevékenységre sarkalja az a törekvés, hogy a fizetésnek, a lakásbérnek és a családi pótléknek megállapításánál a különbségek tanító és tanító között törvényesen megszűnjenek. A magam részéről azt vagyok bátor mintegy indítványképen kijelenteni, hogy az Országos Bizottság úgy miként a tanügyi tanács, az eddig követett úton haladjon a küzdelemben s így a nagyméltóságú püspöki kar jóindulatú támogatását megnyerve, már a közel jövőben bekövetkezik, hogy az illetékes tényezők, maga a törvényhozás szünteti meg azokat a különbségeket, amelyek az anyagi dolgokban tanító és tanító között vannak s ami oly sok tanító lelkét nyugtalanítja.

Az elnökség az 1913. évi XVI. t.-c. végrehajtásánál is szemmel kísér minden intézkedést. Már eddig is közreműködött abban, hogy a törvény végrehajtása minél gyorsabban eszközöltessék. Azután a lakásbér kérdésénél a törvény 17. §-a intézkedésénél kieszközölte, hogy a fenntartók az allamiakkal egyenlő lakbért adhatnak anélkül, hogy az állami segélyre vonatkozó igényüket elvesztenék és ezen ügyben a nagyméltóságú püspöki kartól a kormánytól és általában a helyi hatóságnál intézkedéseket fog kérelmezni, hogy a törvényben nyújtott ezen előny minél általánosabban érvényesíttessék. Igen fontos intézkedése volt a Tanácsnak az a ténykedése, hogy a rendtartás némely intézkedésének módosítása végett javaslatot tett, az igazgatók és az egyházmegyei tanfelügyelőségnek szakfelügyelők alkalmatosságára vonatkozó szervezési szabályokat elkészítette és ezt a püspöki karnak fel is terjeszti. Ezek az intézkedések azért is szükségesek, mert az 1913. évi törvény a minősítésnek olyan módját állapítja meg, amelynél feltétlenül szükséges, hogy az egyházi hatóságok az iskolában folyó szakmunkát a maguk érdekei szerint ítélik meg, ne pedig csak az állam által szerzett vélelmények értékeljék a kath. tanító munkájának eredményét. Azután tisztelettel jelentem, hogy a Tanügyi Tanács az üdülőházra vonatkozólag épen ma tartott ülésében elfogadta azt, hogy a Balaton partján a kath. tanítók házat felállítja és hogy a szociális szakosztály által e célra gyűjtött összeggel máris kedvezményt biztosít a tanítóknak.

Ömértósága jelentette a tanácsnak, hogy az állam százezer darab egy koronás sorsjegyet engedélyezett az üdülőház céljára és most már csak a tanítóság között kell ezeket elterjeszteni és kérem is az Országos Bizottságot, hogy a sorsjegyek sikeres elhelyezése körül a maga befolyását mindenütt érvényesítse. Foglalkozott elnökségünk az uradalmi tanítók ügyével is. Azután jelentem még, hogy a magyar katolikus tanító egyesületek országos szövetségének szabályzata elkészült teljesen, de szükségét látta a Tanügyi Tanács annak, hogy az egyes egyházmegyékben az egyházmegyei katolikus tanító egyesületek egységesen szerveztessenek. Azután jelentem tisztelt országos bizottság, hogy az országos katolikus tanügyi tanács a családi pótlék ügyében is elfogadott egy indítványt, amelyben kéri, hogy az állami segéllyel a hitfelekezetek tanítói részére is megadassék.

Mielőtt bezárnám előterjesztéseimet, engedtessek meg, hogy indítványozzam, hogy Magyarország hercegprímását és a magyar királyi közoktatásügyi minisztert országos bizottsági ülésünkről üdvözzöljük. Hódoló tisztelettel üdvözzöljük Magyarország hercegprímását, mert rövid ideig tartó hercegprímási kormányzása alatt már több esetben beigazolta azt, hogy a katolikus tanítóság érdekeit mindenben a szívében viseli és arra törekszik, hogy a katolikus tanítóság helyzetében és állásbeli kötelmeiben mindenkor oly egységes és egyáltalában az egyház szellemének megfelelő szervezetben és intézkedések között éljen, amelyek a katolikus öntudatot emelik és a belső lelkesedést is táplálják. Különösen a Tanítók Évkönyvében jelent meg ömértóságának egy szózata, amely azt hiszem a tanítók lelkét kellemesen érinti és éppen azért ezen üdvözlésünkben emlékezünk meg erről is.

Magyarország vallás- és közoktatásügyi miniszterét az országos bizottság tisztelettel üdvözi. Most pedig Magyarország tanítósága nevében, mint világi elnök kérem, engedjék meg, hogy megköszönjem öm. ltósága védő-elnöki beszédét és kérésem arra, hogy azt, a nyilvánosság részére átengedni méltóztassék. Engedjék meg kijelentem, hogy a magyar katolikus tanítóság hálával, tisztelettel és szeretettel látja az ő egyházi védő-elnökét, akinek nagy munkássága, egyszerűsége és a tanítóság iránt érzett jósága az elnökségnek sok tekintetben például szolgált arra, hogy miképpen kell eréllyel és szeretettel a magyar katolikus tanügy és a tanítóság érdekeit képviselni. Kívánom, hogy a magyar katolikus tanítóság ezen hivatott képviselőjének megnyilatkozott szeretete fokozza ömértóságában a kitartást és szilárdítsa erejét, hogy minél előbb érvényre jutni lássa azon eszméket, amelyeket ő a magyar katolikus tanügy javára lelkében táplál. (Éljenzés.)

Ezek után a kath. Tanügyi Tanácsnak előzetesen tartott ülésében nyert megbízatás kapcsán tiszteletteljes jelentéséből eredően a következőket terjesztem hozzájárulás végett az Országos Bizottság közgyűlése elé.

Katolikus tanítók lakbére. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács az 1913. évi XVI. t. c. 17. §-nak azon rendelkezése értelmében, hogy a hitfelekezeti iskolák fenntartói tanítóknak az állami tanítókat megillető lakbért is biztosíthatják önjelöltük, anélkül, hogy a már megszerzett, avagy igényelhető államsegélyre vonatkozó joguk ezáltal veszélyeztetnék, javaslatot terjeszt a nagyméltóságú püspöki kar elé ezen törvényes intézkedésnek a katolikus

tanítók javára történő végrehajtásának módozatára nézve.

Igazgató-tanítók. Az igazgató-tanítók alkalmaztatásának módozatára nézve általános intézkedés céljából, a pécs-egyházmegyei hatóság által e tárgyban fogantatosított rendelkezések alkalmaztatását kérélemzi a nagyméltóságú püspöki kartól.

Egyházmegyei tanfelügyelői szakfelügyelők. Az 1913. évi XVI. t. c. a hitfelekezeti tanítók minősítésére megállapított eljárása a katolikus iskolák érdekeinek szempontjából sürgősen szükségessé tesz oly intézkedéseket, amelyek katolikus iskolák tanítóinak működését az egyház intézkedéséből is felügyelheti és megítélheti, ezért szükségesnek tartja a Tanügyi Tanács az állam által fogantatosított iskolalátogató intézménynek a katolikus iskolai felügyelet körében való életbeléptetését; ezen katolikus iskolalátogatók alkalmaztatására vonatkozó szervezetet a Tanács a pécs-egyházmegyei hatóság által alkalmazott módon és szövegben elfogadván, azt megerősítés és jóváhagyás végett a nagyméltóságú püspöki karhoz felterjesztendőnek kimondotta.

Uradalmi r. k. tanítók. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács tekintettel arra, hogy az 1913. évi XVI. t. c. végrehajtásakor több uradalom által fizetett r. k. tanító és óvónő ügye sérelmesen intéződik el, feliratot intéz a nagyméltóságú püspöki kar magas támogatásával a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, melyben azt kéri, hogy a miniszterium hivatalból kérésse be az uradalmi tanítók alkalmaztatására vonatkozó összes iratokat és egyenkint döntse el azok alkalmaztatásának jogviszonyát arra nézve, hogy melyik ily iskola tekintessék nyilvános hitfelekezeti iskolának, azután ezen iskolák tanítóira nézve a 1913. évi XVI. t. c. rendelkezései érvényesíttessenek, az érdekelteknak minden kellemetlen pereskedése nélkül.

Katolikus tanítók üdülőháza. Az Országos Bizottság a Tanács szociális szakosztályának előterjesztésére kimondja, hogy a Balaton partján a Katolikus Tanítók üdülőházát felállítja és annak megszerzésére, szervezésére a Tanács elnökségét, a Katolikus Tanügyi Tanácsnak a szociális szakosztály által tett javaslata alapján kimondott határozatai szerint utasítja. Az üdülőház szervezésére és vezetésére kiküldi mint állandó bizottságot a katolikus tanügyi tanács elnökségét, a szociális szakosztály elnökségét és a kath. iskola-egyesület igazgatóságát.

A gyűlés egyhangú helyesléssel járult hozzá az elnöki jelentéshez és elfogadta az előterjesztett határozati javaslatokat.

Draiszger Ferenc a következőkben terjesztette elő titkári jelentését:

Méltóságos elnök úr! Mélyen tisztelt országos bizottság! Én mint az országos katolikus Tanügyi Tanács titkára pár vonásban kívánom vázlatosan bemutatni az elmúlt év működésének képét, de ugyanakkor képtelenségnek tartom, hogy néhány reflexióval hozzá ne járuljak ahhoz a témához, amelyről a nagyméltóságú püspök úr nagyszabású beszédében megemlékezett: a katolikus iskolának a többi iskolákkal szemben való egyenjogúsításához. T. i. ez a gondolat nekünk szükséges arra, hogy belsőleg is belássuk azt, hogy egyenjogúak vagyunk. Nemcsak azért, mert egyforma a hatásunk és erőnk a népműveltség terjesztésére, hanem azért — és ezt felemlít fővel mondhatjuk — mert bizonyos tekintetekben, különösen nevelés tekintetében sokkal többet tehetünk a mi iskoláinkban

mint a többi tanítók, mert olyan szerveink és eszközeink vannak a nevelés tekintetében, amelyek a társadalmi békés együttélésnek a társadalom fennmaradásának, a polgárság békés együttérzésének s a civilizáció előbbrevitelének hathatós tényezői. A katolikus keresztény oktatói munkában elsősorban kifejlődik a hatalmas felelősségérzet, mint a társadalom fennmaradásának pillére, azután föl fog kelni az önmérséklet, azután a türelem és szeretet, ez a négy pillér, amelyen minden társadalmi fejlődés nyugszik és amelyeknek a hiánya a felborulás oka a társadalmi életben és amelyeknek megerősödése határozottan előnyére válik az iskolának, a társadalomnak, az állami és nemzeti életnek egyaránt. Csak egy pár szóval engedtessek meg rámutatnom azokra a dolgokra, amelyekkel más intézmények nem rendelkeznek. Ilyen például az öt parancsolat, amely az ünnepek megszenteltető rendelkezéseivel, a gyónatászék, amely a felelőség elvének szolgálataival s az Oltariszentség, amelynek magunkhoz vétele által emberfeletti segítségnek igénybevételével képesít emberfeletti kötelességeink teljesítésére. Ezek azok az erős segítők és támaszok, amelyekkel a többi iskolák nem rendelkeznek. Ezért mondjuk magyarázatban, hogy nekünk jogunk van az egyenjogúsításhoz, mert a tanítás és nevelés dolgában nemesek annyit teszünk meg, mint a többi tanítók, hanem a nemzet és állam javára nagyobb értékeket tudunk biztosítani. Az országos Katolikus Tanügyi Tanács, mint a püspöki kar megbízottja teljes harmoniában van a püspök úr öméltségének kifejtett programjával. Működését a lefolyt esztendőben ezen program szerint fejtette ki és ezen programban lefektetett elvek vezérelték és ezentúl is vezérelni fogják minden tekintetben és pedig úgy a magyar katolikus tanítóság sorsa biztosításában, mint katolikus iskoláink belső életének fejlesztésében. Erre nézve öméltsága tett már előterjesztést, én csak összefoglalom azokat a dolgokat, amelyeket a Katolikus Tanügyi Tanács ezen elvek és programnak megfelelően ebben az évben végre is hajtott.

Egy memorandumot készített a tanítók fizetésének egyenlővé tétele érdekében. Felemelte szavát annak az érdekében, hogy a tanfelügyelőség a szakfelügyelésekre katolikus tanítókat is alkalmazzon. Másodsor az iskola belső életébe ható intézkedéseket is tett, az elmúlt évben is azért buzgólkodott részben, hogy a tanítók részsát javítván, az iskola lelkét megerősítse; részben pedig az iskola életét szervező intézmények szabályzatainak elkészítésével és egyéb határozatokkal. A katolikus pedagógiai irodalmi szakosztály létesítésére a szükséges tennivalókat — amelyeket maga a nagyméltóságú püspöki kar jóvá is hagyott — elvégezte. A katolikus tanítók országos szervezete belépett a katolikus tanítók világszövetségébe is. A rendtartásnak a gyakorlatban tapasztalt és átalakított helyi nézetek átvizsgálására bizottságot küldött ki; a magyar katolikus tanítók országos szövetségének megalapítását iparkodik érvényesíteni s emellett odahatott, hogy napskolák és tankönyvek módosítása is tantervbe van már véve. Ezzel az évi működést vázlatosan ismerttettem is. Miután egy év történetének eseményeit kell előadnom, szabad legyen személyi dolgokat is felemlítenem. Elsősorban a mi világi elnökünknek harminc éves jubileuma van ebben az esztendőben. Izzéltelenség volna az ő érdemeit is felsorolni, mert mindenki tudja, hogy attól az időtől kezdve, amióta ő a katolikus tanügyi szol-

gálatába lépett, a nagy nyilvánosság és az egész ország tanügye is megérezte energiáját, tudását, hithűségét és magyarságát. Azt hiszem, tisztelt országos bizottság, hogy ezen pár szó felemlítésével és azzal, hogy az ő iránta érzett nagyrabecsülésünket kifejeztük, szívünk parancsának eleget tettünk és azt kívánom és óhajtom, hogy ez a mi nyilatkozatunk és elismerésünk ezen országos bizottság diszkyülésének jegyzőkönyvébe is felvételük. (Ált. helyeslés.) Azután, t. országos bizottság, egy másik személyi dolog is van még, amelyről szintén meg kell emlékezni. Elnöki változás ez. Egy elnököt vesztettünk és egy újat nyertünk. A védő elnök úr öméltsága, aki elnök volt és szívünkhöz nőtt, gróf Zichy Gyula, aki bennünket szeretett, akit mi is nagyon szeretünk és aki az ő szeretetét tetteiben bizonyította be, aki mindenütt, minden fokban, fönt és lent mindenfelé szolgálta a mi ügyünket igazán, az ő alázatos szívének nagyságával és jóságának melegségével tette érettünk azt, amit tenni kellett, most őt elszólította tőlünk a sors más irányba. Lehetetlenség, hogy mi azt, amit érettünk tett, itt mély köszönetünkkel, hálaunkkal és iránta sirig tartó ragaszkodásunk kifejezésével el ne mondjuk. Azt hiszem, hogy ha ezt a mi érzéseinket, gondolatainkat, ezt a mi szívünkből fakadó hálás érzelmünket az elnökség lesz olyan kegyes tolmácsolni öméltségánál, akkor megtettük szívünk parancsának első részét, a második pedig az, hogy itt jegyzőkönyvben örökítjük meg azt a sok jót és nemeset, amiket ő velünk és érettünk tett. Ezek után, t. országos bizottság az új védő elnök úr öméltségének érdemeit kellene nekem itt most felsorolnom. Bizonyos tekintetben különösnek látszana ezeknek a felsorolásnak. Nem is sorolom tehát fel ezeket annál is inkább, mert megszólalnak helyettem a szülők szavai, akik gyermekeiket, legszebb reménységüket behozták az iskolákba, hogy jövőjüket biztosítsák, megszólalnak helyettem azok az intézmények, amelyek sokat nyerne azon férfiakról, akik ezen intézmény tisztanevelésű áramlatában megedződnek és biztosítják a nemzeti kulturát, az állami és nemzeti intézmények felvirágoztatását, amelyet a jövő korok várnak és remélnek. Itt nem kell sokat beszélni, csak örvendeni afelett, hogy bár elvesztettük ugyan az előzőt, megnyertük elnökül a másikat, az újat, az akiről tudjuk — megmondotta — milyen gondolatokkal van tele intézményeinkkel szemben, akitől oly szép energiát várhatunk, hogy vele teljesen egy harmóniába olvadhatunk össze és mi csak szívünk mélyéből fakadó hálával fogadjuk, hogy öméltségét idevezérelte hozzánk a Gondviselés, másrészt a jövő reményeit nyitja meg előttünk, hogy azt az ügyet, amelyet szolgálunk és amelynek bajnokai voltunk, hosszú időn keresztül ilyen energikus kézbe tette le és így továbbra is haladni fog minden tekintetben a jól megkezdett úton.

T. orsz. bizottság! Ezután tisztelettel kérem, hogy ezen titkári jelentést tudomásul venni méltóztassék. (Éljenés.)

Oktatásunk egyik főhibája, hogy a tanító tanítványait nem hívja fel tevékenységre, főképp egyetemeinken. A tanár előadta tantárgyát és azt reményli, hogy hallgatói, kik a hallgatás passzív szerepére kényszerítettek, ezt teljesíteni fogják, holott éppen fiatal korunkban a tevékenység valóságos szükség és a legmegfejlesztettebb munka kevésbé járast a hallgató figyelemnél.

SZEMLE.

Pedagógiai kiállítás. Berlinben november és december havában tartják a *Deutsche Unterrichts-Ausstellung*-ot, amelyen a mai német nevelés állapotát mutatják be az érdeklődőknek. A kiállítás legérdekesebb s talán egyúttal leghasznosabb része az, amely a jó ifjúsági iratok nagy tömkelegét tárja a szemlélő elé. Dr. *Johannesson* tanáré az eszme, hogy a közlegő karácsony alkalmából felhívja a szülők figyelmét a legnagyobb nemzeti veszedelmek egyikére, a szennyirodalomra. Minthogy a tapasztalat szerint az ilyen nagyhangú figyelmeztetések rendszerint kevés eredményt érnek el, *Johannesson* szemléltető módon akarja a szülők figyelmét felhívni erre a fontos kérdésre. E célból összegyűjtötte az ifjúság által bátran olvasható munkák legjavát s ezt bemutatta a kiállításon, amely máris a pedagógusok dicséretével találkozott.

Erdei iskola Skóciában. A skót Perth grófság *Murthlay* városkájának elemi iskolai tanítója ügyesen oldotta meg a gyerekek egészségi védelmének és előmozdításának kérdését. Ahelyett, hogy hosszú instanciákkal u. n. hivatalos mederbe terelte volna az ügyet, a tavaszi napok beálltával kivonult tanítványaival a közeli erdőbe s idősebb fiúk s néhány lelkes erdész segítségével fából egy nagy pajtaféle épületet tákolt össze, amelybe vígan süthetett a nap s szabadon tódult a friss, özöndús levegő. A kísérlet nem új, mert a külföld egyes helyein már találunk erdei iskolákat, amik rendszeren gyógyszanatórium jellegűek.

Open air class. Így nevezik Amerikában azokat az iskolákat, amiknek az a céljuk, hogy a gyermekek tanítása teljesen a szabad levegőn folyjon le. Két amerikai orvosnő a gondolat megvalósításának érdeme. 1907-ben ugyanis Providenceben tüdőbeteg vagy gyenge tüdejű gyermekek részére olyan szanatóriummal kapcsolatos iskolát létesítettek, amelynek csak részét lebontották, úgy, hogy az egész épület csak oszlopszerű tető nélküli falakból állott, amelyre csupán olyan tetőt alkalmaztak, amely alig gátolja a levegő betódulását, de mégis megvéd az eső s hó ellen. Ennek az iskolának mintájára csakhamar egész légiója keletkezett ennek az okos intézménynek. Bostonban több iskolaépület tetején szép idő esetén tartják az előadásokat. Newyorkban már közel száz igazi open air class van, amikben télen is tartanak előadást. Ilyenkor több kályhával fűtik a helyiséget s állítólag pompás a hőmérséklet. Minthogy a nagyobb városok mindegyike súlyt helyez arra, hogy a másik le ne pipálja semmi téren, majdnem mindenütt virágzik ez az intézmény. Newyorkban még egy hajót is berendeztek iskolának s szép idő esetén hajókázás közben folyik az előadás.

Gyermekvédelmi egyesületek Newyorkban és Chicagóban. A nemzetközi gyermekvédelmi intézmények közt kétségen kívül elsőrangú helyen áll a *Newyork Society for prevention of cruelty to children*, amely 1875-ben alakult. Az elmúlt egyesületi évben (1912—13.) az egyesület 187.087 gyermeket ragadott ki az élet nyomorából és vett pártfogásába. Ezenkívül számos esetben kérték az egyesület támogatását, közbenjárását. Az egyesület óriási összegekkel dolgozik, aminek egy részét a várostól, más részét pedig magánosoktól, egyesületekből kapja.

A másik nevezetes intézmény a chicagói *Illinois Human Society*, amely 1869-ben alakult. Nem

hiszem, hogy volna még Amerikában, vagy akár Európában még egy ilyen intézmény. Ez az egyesület ugyanis *állatvédő* egyesületként alakult meg. Később — amint a jelentés mondja — látták, hogy a tagok milyen buzgón végzik önként vállalt kötelességüket, s elhatározták, hogy tevékenységüket a gyermekekre is ki fogják terjeszteni. Megcsinálták tehát a gyermekvédelmi szakosztályt. Azóta ebben a két irányban dolgoznak. 1907 óta rendszeres előadásokat tartanak arról, hogy miképpen kell a beteg gyermekeken segíteni s hogyan kell a beteg állatokat ápolni. Európában talán mosolyognának ilyesmi láttára, de Amerikában, a nagystilű tettek hazájában, az ilyesmit egészen természetesen találják.

Vallásoktatás a baseli kanton iskoláiban. A baseli kormánytanács az iskolatörvénynek a vallásoktatásra vonatkozó 23. §-ához most részletes tantervet adott ki, amely szerint a római katolikus vallás hitoktatási tanterve a következő:

Az 1. iskolaévben a gyermekkel a legszükségesebb imákat kell begyakoroltatni és bibliai tárgyú elbeszélések kapcsán a legszükségesebb vallási fogalmakkal kell őket megismertetni. A 2. és 3. iskolaévben az egyházmegyei kiskatekizmus magyarázandó a gyermekeknek, akik a katekizmust lehetőleg meg is tanulják. Ezekben az években a bibliai elbeszélések még nem kötelezők, de elő lehet adni őket. Ezekben az években kell a gyermekeket a gyónásra előkészíteni s meggyóntatni. A 4. és 5. évben, aszerint, hogy milyen szervezetű az iskola, a nagykatekizmus és a bibliai történetek magyarázandók. Ugyanilyen a tanterv a 7. és 8. iskolaévben, amikor a gyermekek a szent áldozáshoz is vezetendők. A 8. évben a nagykatekizmus és az egyháztörténelem tanítandó.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Betűrendes tárgymutató a Rendszabályokhoz.

A pécsi püspök úr, *Zichy Gyula* gróf ömeltősága kezdeményezésére és megbízására *Blandl György* pécscegyházmegyei lelkész kiváló gonddal és ügyszeretettel állította egybe a Rendszabályok nélkülözhetetlen tárgymutatóját. Nem szükséges külön hangsúlyoznunk ez útvezető nagy fontosságát. A Rendszabályok legaprólékosabb intézkedései, tengernyi rendelkezései nagy tömkelegében amily nehéz volt eddig az épen szükséges felvilágosítást megtalálni, ép oly könnyű e tárgymutató segítségével rátalálni, mert valóban bármily dolgot egy pillanat alatt lehet felkutatni. Nagy szolgálatot fog tenni e könyvecske mindenkinek, akinek ügyes-bajos dolga akad, de viszont annak is, aki komolyan akar behatolni a római katolikus hitvallásos iskola szervezetének és jól megalapozott rendszerének szellemébe. A könyvecskét az *Országos Katolikus Tanügyi Tanács* adta ki s 50 fillér előzetes beküldése ellenében bárkinek megküldi a *Szent-István-Társulat könyvkereskedése*, Budapest, IV., Kecske-méti-utca 2. szám.

A **tanítószék régi óhajta** nyer teljesülést a most megjelent *Autó Analitikus Számítási Vezérkönyvvel* (módszeres Vezérkönyv példatárral az I. o. számára,

írta Gáthy Barnané), mely úgy szerkezet, mint *tartalom* dolgában a tanítószáz legmesszebbmenő kívánásait teljesíti. Ára 2 korona 50 fillér. Kapható a Szent-István-Társulatnál.

Az ének, a dal, a szív beszéde: az egyházi ének, a vallásos szív beszéde. A vallásos érzésben szintén helyet foglalnak a szomorú, búbanatos és örömteljes hangulatok. Karácsonykor örömtől repesnek a szívek s ezek az örömteljes hangok igen találozóan bentfoglalhatják a Kontor karácsonyi dudajátékai-
ban, énekeiben és präludiumjaiban. Eddig öt dudajáték jelent meg: C-, G-, D-, A- és E-dúr. Az első három darabonként 1 korona, a két utóbbi 75 fill. Karácsonyesteki örömeinek pasztoráléval két hangra 1 korona. Jézus élete (ez más alkalomra is jó) szintén két hangra 1 korona. «Magyar Dallamos Ünnepi Präludiumos Könyv» 4 korona. Van ebben pasztorálé is. Megrendelhető Kontor Eleknel Budapest, II., Albrecht-u. 7. Ugyanezak a fenti cím, köttamrendelőinek — szívességéből — kiváló szakértelemmel hangszereket: orgonát, harmoniumot, zongorát stb. segít venni.

Hirdetés két pályamunkára. A Csikvármegyei R. Kath. Tanítóegyesület ezúton pályázatot hirdet:

1. olyan pszichopedagógiai munka megírására, amely a nevelés könnyebb, okosabb eszközölése céljából a *gyermeki lélek megfigyelésének és tanulmányozásának módjait* rendszeresen ismerteti s azt főként gyakorlati példákból állítja össze. A pályadíj 200 K (kétszáz korona), amely összeget az arra érdemesnek talált munka nyerheti el. Pályázati feltételek: a) a jutalomdíjra a fenti egyesület tagjai pályázhatnak; b) a munkának hat nyomtatott ivre kell terjednie; de c) kéziratban küldendő be (idegen kézzel írva) alulírott elnökség címére; d) a munka egész ivpapir számozott lapjainak csak egyik oldalára jól olvashatóan irandó; e) a szerző neve zárt borítékban, jellegével ellátva csatolandó a munkához; f) a beküldés határideje 1915 január 1.; g) a megjutalmazott munka az egyesület tulajdonává lesz és kiadási jogával csakis ez rendelkezik. (A pályadíjat az egyesület pénztára fedezi.)

2. A következő tétel kidolgozására: «Mi módon törhető meg az a hideg közöny, mely vármegyénkben az alkoholelleses mozgalomnak is oly nagy szolgálatot tevő ifjúsági egyesületek szervezését akadályozza?» Pályadíj 40 K (negyven korona), amelyet a legjobbnak ítélt pályamunka fog elnyerni. Feltételek: a) a jutalomdíjra pályázhatnak a Csikvármegyei R. Kath. Tanítóegyesület tagjai; b) a pályamunka 1914 július 1-ig alulírott elnökséghez küldendő be, idegen kézzel, olvashatóan, számozott, egész ivpapir lapjának egyik oldalára írva; c) terjedelme öt írott iv (20 oldal); d) a szerző neve jellegés, zárt borítékban a dolgozathoz csatolandó; e) a megjutalmazott dolgozattal — a közgyűlésen való felolvasás után — az «Alkoholelleses Szövetség» elnöksége rendelkezik. (E pályadíj ft. Szabó György, gyergyószentmiklósi esperesplébános úr adománya.)

Csiksomlyó, 1913 november 19. Zsögön Zoltán,

Kartársak! Adakozzatok, gyűjtsetek az árvaházra és üdülőháza!

HIREK.

A katolikus tanítók üdülőháza. Senki nyomában sem leselkedik annyi kór, mint a nemzet napszámokai után, azért örömmel adjuk hírül, hogy az *Országos Katolikus Tanügyi Tanács*, ennek *Keresztényszociális Szakosztálya* és a *Katolikus Iskolaegyesület* elnökségeinek együttes ülése Ember Károly elnökle alatt elhatározta, hogy a Balaton partján a katolikus tanítók részére üdülőházat létesít. E célból Lellen már a közeli napokban alkalmas épületet vásárol s továbbfejlesztése céljából a *Szociális Szakosztály* még ez év folyamán sorsjegyet bocsát ki. Egyben elhatározták, hogy az eszme terjesztésére propaganda-bizottságot alakítanak a vidéki tanítóegyesületek elnökeiből és agilis tagjaiból, valamint a fővárosi katolikus tanítók vezetőségéből. Az együttes ülés a következő tagokból álló üdülőházi-bizottságot választotta meg: elnök dr. *Giesswein Sándor*, ügyvezető elnök *Ember Károly*, ügyvezető alelnök *Wohlmuth Ernő*, alelnök *Szabó János*, pénztáros *Lovász Dezső*, gondnok *Kocsán Károly*, főtitkár *Urbányi C. József*, titkár *Ivanits Lajos*, felügyelő-bizottság: dr. *Zelliger Vilmos*, *Györffy János*, *Bertalan Vince*, *Moravitz Lajos*, *Káth József*. A propaganda-bizottság végleges megalakítását az elnökségre bízták.

A Maros-kerületi (Marostorda) r. kath. tanítók egylete Backamadarason tartotta meg nagy érdeklődés mellett évi rendes vándorgyűlését, melyen a rendes tagokon kívül számos helybeli vendég vett részt.

Szentmise után nagy érdeklődés mellett tartották meg *Bálint Vilmos* plébános «Az Isten szeretetéről» és *Csüdör Berta* tanítónő «Az 5 fogalmának levezetéséről fonomimikai alapon» tartalmas előadásukat.

Tanítások után *Petres József* elnök tartotta meg érdekesítő megnyitóját, melyben gyakorlati példák alapján mutatta ki, hogy milyen eszközökkel szerezheti meg a tanító a nép szeretetét és kedveltetit meg iskoláját. A gyűlés elhatározta ezen tartalmas megnyitónak jegyzőkönyvi megőrkítését.

Megnyitó után az elnök «Az egyhuzamban való tanítás-e előnyösebb, vagy a régi egész napi?» című vitatétel tűzte ki tárgyalásra. A gyűlés tagjai között élénk eszmecsere folyt a tétel felett. Az eszmékben dús «Pro» és «Contra»-ból határozatképen vonódott le, hogy az egyhuzamban való tanítás a városi iskolákban célszerű, de az osztatlan falusi iskolákban kivihetetlen.

Ezután *Molnár Lázár* olvasta fel az egylet lelkes érdeklődése mellett keserű humorról telt tartalmas munkáját: «*Hogyan menthetők meg kath. iskoláink?*» cím alatt, melyben különösen a felekezeti és kath. tanítószáz helyzetét tárja élénk a maga teljes valóságában. A tanítószáz követeléseit tíz pontban foglalta össze s egyben a következő indítványt terjesztette elő:

1. Küldjön ki a gyűlés egy bizottságot, mely ezen tíz pontból álló követelésünket juttassa a főmagasságú hercegprimás úr, a kegyelmes főpásztor, a mélt. püspöki kar és a Kath. Tanügyi

Tanácsához, kérve őket arra, hogy fizetésügyünk mielőbbi végleges rendezését az illetékes helyeken szorgalmazzák.

2. Tartsa mindaddig a gyűlés a fizetésügyet állandóan napirenden, míg ez közmegnyugvásra meg nem oldatik.

3. A *Népnevelő* útján hasonló állásfoglalásra szólítsuk fel hazánk összes kath. egyesületeit.

A gyűlés egyhangúlag és lelkesedéssel fogadta ezen indítványt és egy négytagú bizottságot választott a memorandum megszerkesztésére s egyben elhatározta, hogy ezen felolvasás a *Népnevelő* nek beküldessék, kérve ennek egész terjedelemben való közlését. Végezetül a jövő gyűlés tárgya és helye állapítottatott meg.

Értesítés. A Magyar Tanítók Otthona igazgatósága tisztelettel értesíti vidéki tagtársainkat és kartársainkat, hogy az Otthonban (Budapest, IX. ker. Kinizsy-utca 16. sz. alatt) létesített vendégszobák ismét rendelkezésre állanak. A nyári építkezés alkalmával a szobákat magnagyobbítottuk és ujonnan berendeztük. A szobaárakat teljesen önköltségi áron számítjuk. A szobák ára tagoknak: egy személy 2 korona 50 fillér, két személy 4 korona 50 fillér. Nem tagoknak: egy személy 3 korona 50 fillér, két személy 6 korona. A szobaárakban a világítás és kiszolgálás bennfoglaltatik. Fűtésért szobánkint egy napra 1 korona fizetendő.

Az Erd. r. kath. Tanítóegyesületek Szövetségének választmánya okt. 31-én tartotta félévi rendes gyűlését Csíkszeredában. Az ülésen *Zsögön* Zoltán tanítóképzőtanárnak elnökölt. Az elnöki jelentések során hosszas vitára adott alkalmat az a körülmény, hogy az erd. r. kath. Státus elnöksége nem fogadta el a szövetségi közgyűlésnek azt a határozatát, amely négy tanítót küldött ki stáusi képviselőül, mert hitelesen nem állapíthatta meg, hogy a Szövetség feléleli-e az erdélyi kath. tanítók összességét. Már pedig a Státus szervezeti szabályzata világosan biztosítja a tanítóságnak azt a jogot, hogy a saját kebeléből választott négy tanítóval képviseltesse magát annak gyűlésein. És ezen jog érvényesítésére csakis az említett Szövetség lehet hivatott, mert ha nem is az összes erdélyi kath. tanítók, de azoknak 98 százaléka abban képviselve van. Azután a választmány a Szövetség hivatalos lapjának, az *Erdélyi Tanügy*-nek megindításával foglalkozott. Szerkesztővé *Zsögön* Zoltánt, társszerkesztővé *Szlávik* Ferenc főgimn. tanárt választották meg. A lap első száma december havában a *Közművelődés*-sel kapcsolatosan fog megjelenni. Végül több értékes indítvánnyal foglalkoztak, melyek közül különösen kiemeljük a *Molnár* Lázár jobbágytelki tanító indítványait, mint a tanítók erkölcsi és anyagi emelését célzó törekvéseket.

Ugyanakkor gyűlésezett a Csík vármegyei r. kath. Tanítóegyesület választmánya is, szintén *Zsögön* Zoltán elnöklete alatt, amelynek legfőbb mozzanata az volt, hogy a *Dományáncz* Péter, *Páll* Ferenc, *Buzás* János, *Páll* Albert és mások alapos vitája után 200 korona pályadíjat tűztek ki egy olyan nagyobbabszabású pszichopedagógiai munka megírására, amely a gyermeki lélek megfigyelésének és ilyen alapon való képzésének módját főként gyakorlati példákból, rendszeresen állítja össze. A pályátételt az elnök indítványára és a közgyűlés határozata alapján tűzte ki a választmány. Úgy a szövetségi, mint az egyesületi választmány feliratban üdvözölte védnökét, *gróf Majláth* G. *Károly* erdélyi püspököt közlő névnapja alkalmából.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Cs. A gazdasági ismétlőiskolában csak a szaktanítót köteles a fenntartó fizetni, legkevesebb 100 koronával. Az elméleti tárgyakat a községben levő iskola tanítói kötelesek ellátni, mint az általános ismétlőiskola vezetésére kötelezett tanítók. — D. A. A nyugdíjas tanítók nem élvezik a féláru jegy váltására jogosító igazolvány

kedvezményét. — Zs. D. Azonnal intézkedtem. — J. Gy. Tájékozódunk és a választ megadjuk. Ha méltányos az ügye, akkor támogatni fogom. — K. M. Köszönet. — B. K. A kiutalásokat megsürgetni nem lehet. Ez hivatalos beosztás szerint történik. — M. S. Argumentumai teljesen subjektív természetűek. Mindenben ellenkező véleményeket írhatott volna, ha a kellő jóviszony, érdekeinek megfelelő támogatást adhatott volna a multban. Elégületlenségnek okait csak önmaga szüntetheti meg. — Cz. R. Intézkedni fogunk. — M. J. Beérkezett. Az eredményről értesítést adunk. — B. K. Az elintéztet megsürgetjük. Az iskolaszéki elnök hivatalból intézzen kérdést az ügy állását illetőleg a kir. tanfelügyelőséghez, mert bizony igaz az, hogy «még a Bácskában sem élhet meg a magyar tanító fizetés nélkül.» — Sz. J. A személyi pótlékügyet hivatalból intézik. A nyugdíjrevízióhoz a Kath. Tanítók Országos Bizottságának újabb javaslata lapunkban olvasható lesz. — F. J. L. Küldje be a prospektust és ha annak tartalmát megismertük és az aláírókat olvastuk, akkor megadjuk a megbízható tanácsot. — Csendlaci tanítótestület. A tanító mellékfoglalkozását bejelenti az illetékes egyházi hatósághoz. — A. J. J. A kiadó egy példányban küldi a lapot ingyen minden róm. kath. iskolának. Az iskolaszék a beíratási díjak terhére még egy példányra előfizethet, akkor az említett nehézség megszűnik. — T. E. A tanító egy negyed órával a tanítás megkezdése előtt megjelenik saját osztályában. — H. E. A fizetés megállapítása körül felmerült ügyekben az 1913. évi XVI. t. c. 30. §. első fokon a közigazgatási bizottságot, másodfokon a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot határozza meg. A felebezés 15 napon belül beterjesztendő. Az «Utmutató» 47. példájában olvasható. — G. J. A helyettesnek járó összeget azok kapják, akik a tanítást ellátták az egy hónap alatt. — V. J. Válaszoltunk. — K. A. Boróc. Az adóhivatal útján kérjen egy új nyugdíjkönyvecskét, amelyben igazolják az előző befizetéseket. — H. I. Kérdezett a felsőbb leányiskolák ügyét intézi. — S. Gy. Beérkezett.

CSODA

rajzmintatár 1 könyvben, amely a népiskola mind a hat osztályában tanítandó rajzokat módszeres kidolgozásban, részben színes képekkel tartalmazza. Csak 50 drb van belőle. Megrendelhető 1-70 kelőleges beküldés mellett (Maros-Torda Szabó Dénes tanítónál, Ehed, vm.) 1492-2

„Szent karácsony“

című énekkönyvben minden benne van, amire a kántornak ez időtájt szüksége van. Tartalmaz 25 fertékart, 17 éneket orgonakisérettel külön 1-2 szölamra és 8 pastoralát karácsonyi ünnepekre. — December 8-ra rendkívül alkalmas az **Üdvözlégy Anyám** című füzet, amely 30 Mária-éneket tartalmaz orgonakisérettel és előjátékokkal. Egy-egy füzet ára 3-3 korona. Kettő együtt 5 korona. Megrendelhető:

Ifj. Buchner Antal főszekesegyh. karnagy, Esztergom.

„Katholikus Kántor“

23-ik száma december 1-én jelent meg. Tartalma: Szent Cecíliahoz (vers Fiáth András). Szent Cecília élet-története (Tornyay F.). Tárca (Szatmári József). A gyermekvétel kántorválasztásáról (Büky K.). Búcsújátok. Hírek. Szerk. üzenetek. stb. A melléklet 7 Mária-éneket hoz orgonakisérettel: Jósavay G., Hemerka U., Erdélyi S., Régenhold, Révfy K., Zajtha és Weiskopf szerzőktől. Kiadóhivatal: Eger, Gimnázium-utca 3. Ugyanitt rendelhető meg a Buchner-Luspay: **Szent Karácsony** c. füzet is. (4 kor.) Tartalmaz karácsonyi énekeket és pasztorálékat, 50 darab tartalommal. — Némkülözhetetlen kézikönyv karácsonyra. 1799-1

Mária énekeink legszebb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor. 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.
582-3
Zámbó Károly kántor, Szeged.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Tótul értő segéd-kántort keresek. Fizetése: teljes ellátáson kívül megegyezés szerint. Vasúti állomás Aranyo-marót. *Béla Gyula* kántortanító. Velsécz. 1691 1—1

Ujlótra (Bars m.) róm. kath. vallásu helyettes tanító, képezdet végzett is, kerestetik a f. tanévre, egy butorozott szoba és 800 kor. évi fizetéssel. Kérvények *dec. 6-ig* elnökséghez küldendők. 1774 1—1

A győrszabadi-i egy tanító s róm. kath. elemi népiskola tanítói állására pályázat hirdettetik. Javadalma: természetbeni lakás (két padlózott szoba, zárt konyha) mellék helyiségekkel (1 kamra, 1 istálló, 1 szin, 1 ól), 8 hold és 385 ööl szántóföld, 1 hold és 800 ööl rét, melynek jövedelme a javadalmi jegyzőkönyv szerint 62.18 kor., 328 ööl kert, 96 kéve rözse 19.20 kor., értékben, párgabona 166 hl. buza 233.22 kor. értékben, munkaváltóság 8 kor., tandíjpótlék 190 kor. Párpénz és harangoztási költség 48 kor. A jövedelem többi része államsegélyből ered az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében. A tanító kötelessége a mindennapi és az ismétlő iskolás növendékek tanítása és akadályoztatás esetén az anya egyházban a kántor helyettesítése. A pályázatok Plébániahivatal, Alsóvámos u. p. Bácsa, Győr m. küldendők. Választás *dec. 12-én* lesz. *Pomothy Gábor* plébános, iskolaszéki elnök. 1776 1—1

A hontnémeti kántortanítói állásra *december 8-áig* pályázat hirdettetik. Javadalma 1200 kor. ebből államsegély 344 kor. a többi részint készpénzben, részint terményekben a hitközség szolgáltatja. Személyes jelentkezés s a tót nyelvben való jártasság előnyt biztosít. Hontnémeti, *Margorin István* plébános. 1805 1—1

Ózdögei (u. p. Zsitvaföldemes, Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: két padlózott szoba, konyha, kamra, istállóból álló lakás. Községtől 600 kor., 48 kor. fapénz, 856 ööl kertiletmény, 2 kat. hold 1326 ööl szántó, mindkettő bérlete jelenleg 182 kor., 570 hl. rözs, átlagos értéke 80 kor., 305 kor., alap államsegély és az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében szolgálati idejének megfelelő fizetési pótlék. Alapítványok után 52.81 kor., helybeli uradalmtól rendszeren 70 kor., kegyadomány. Stólaövedelem körülbelül 146 kor. Temetéseknél szokásos énekek, liberák és búcsúztatók után kb. 125 kor., manuális misék után átlag 170 kor. Egyebekből 25 kor. Összjövedelem, csak a kántorit és a tanítói alapfizetést véve tekintetbe, körülbelül 1800 kor. Póstaügynökség szervezőben, mely a megválasztott által könnyen elnyerhető. Temetések filiában is ő végzi, valamint ott végzett szentmisék alatt, szorgalmi időt kivéve, díj ellenében ő orgonál. Egyéb kötelességei a választási jegyzőkönyvben fognak megállapítani. Az istentisztelet nyelve tót, ép azért a tót nyelv ismerete szükséges. A választásnál, *dec. 15-én* d. e. az esetleg személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Vasúti állomástól (Kismánya) 15 percnyre. Az állás azonnal elfoglalandó. *Jakabovics János* esperes-plébános, iskolaszéki elnök. 1803 1—1

A kisgyarmati (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: lakás, mely két szoba, konyha, kamra, pince és istállóból áll. 9 kat. hold és 723 ööl szántó, 1 kat. hold 275 ööl rét, kert, két sertésre legeltetési jog, 48 véka vegyes gabona,

92 kor, munkaváltóság, 300 kéve rözse, 2.80 kor. községi segély, 40 kor. Bartozs-alap, 40 kor. ismétlő oktatásért, 25.20 kor. személypénz s államsegély az 1913. évi XVI. t. c. értelmében. Énekes mise 1 kor. libera 50 fillér, nagy temetés 1 kor., kis temetés 50 fillér, s bucsúztató 4 kor. Személyes megjelenés előnyös, de nem díjaztatik. Vizsabay terhe haszonélvezőt illeti. Kérvények az iskolaszéki elnök címére küldendők. Választás *dec. 15-én* délelőtt. 1782 1—1

Egri érseki megye.

Azonnali belépésre kántortanító segédet keresek. Fizetése havi 30 kor., s mosáson világításon és ágyneműn kívül teljes ellátás. Zongora és hamónium használata. Önképzésre jó alkalom. Mellékes jövedelem is szerkezhető. Poroszló, Heves m. *Jósvay Gábor* kántortanító. 1759 2—2

Segédem önálló állásra megválasztatván, helyébe egy föltétlen jóhangú, szolid fiatal kath. vallású keresek. Fizetése: havi 35 kor., szoba harmoniummal, teljes ellátás (mosás és ágyneműn kívül). *Csima István Török-szentmiklós*. 1732 2—3

Domaházai (Borsod m.) anyaegyház — Ózd vasúti állomástól 22 kilométer — kántortanítói állására pályázat hirdettetik. Javadalma: 2 szoba, konyha, éléskamra, kiskert, melléképület, 4 kat. hold szántó falu munkájával, párbér, melyet maga szed, azaz lakásán átvesz, páronkint (most kettőszázon felül) egy véka rözs, 40 fillér, államsegély és helyi készpénz stólaival mintegy háromszázötven kor., földesgazdától egy kötél széna, szabadlegeltetés. Melléklendő okmányok: keresztlevel, oklevél, családi állapotot igazoló bizonyítvány, illetőségi bizonyítvány, összes működési bizonyítvány, esküokmány. Pályázatok *dec. 6-áig* plébániára küldendők. Utiköltség nem adatik. *Ács István* plébános. 1793 1—1

A Népevelő 46-ik számában közölt nyomári pályázatban tévesen 800 kor., nyomtatott 80 kor. helyett mint jövedelem a hitközségtől. A kiadóhivatal. 1699 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A magyarláposi (Szolnokdoboka m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás: készpénzben 1200 kor., alapítványos misékből 68 kor. stóla 40 kor. kertiletmény 20 kor., kérelmezett államsegély 3 szoba, konyha, kamra és mellék helyiségekből álló lakás. Kötelesség: az I—VI. vegyesosztály önálló vezetése s a kántori teendők pontos végzése. Pályázati határidő *dec. 15-ike*, mely napon a választás is tartatik. Közbeeső vasárnapokon kántori próba. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok az iskolaszék címére küldendők. 1806 1—1

Győri püspöki megye.

Győrszemerei róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra hirdet pályázatot, férfitanítók részére, *dec. 6-iki* lejáttal. Állás *dec. 10-én* elfoglalandó. Javadalom: törvényes fizetés államsegélyből és kertiletmény hitközségtől, egy szobából álló lakás. Kötelességek rendszabályok s díjlevel szerint. *Szohurek Antal* iskolaszéki elnök. 1894 1—1

Fertőszéplaki (Sopron vm.) magyarnyelvű róm. kath. osztálytanítói állásra pályázhat *dec. 7-ig* nőtlen férfi és

hajadon nő, ez női kézimunkát is tartozik tanítani külön díj nélkül. A férfi, ha tu lvan hadkötelezettségén és társadalmi, egyleti téren működést ígér, a választásnál előnye lesz. Választunk dec. 14, helyét 18-án foglalja el. A p. községtől kap 400 kor. és államsegélyt 800 kor., kertilletményt 24 kor. szobák helyett 240 kor. A most épülő ház mikor lakható lesz talán májusban lakásáról újra intézkedünk. Szobatisztogatás, fűtőanyag, élelmezés, mosás, világítás, ágynemű az ő gondja. Legszükségesebb szobabutorrt kap. Kötelmei egyik tanteremben működni az ismétlősöket egyik tanteremben díj nélkül tanítani többiben az országos, vármegyei és egyházmegyei rendeletek irányadók. A kántor jogos akadályoztatásakor őt a férfitanító díj nélkül köteles helyettesíteni. Fertőszéplak. Posta és távirtda Eszterháza. *Az iskolaszék.*

1777 1—1

A **lajtapordányi** róm. kath. iskolánál egy osztálytanító állás betöltendő. Fizetése a községtől évi 800 kor., Kertilletmény helyett 20 kor. és egy bútorozott szoba, többi államsegély. Kötelessége: egy osztályt vezetni, felváltva ismétlőiskolát tartani, kántoriakban segédkezni. Pályázati határidő *december. 5. Iskolaszék.*

1802 1—1

Kalocsai érseki megye.

Bócsára helyettes tanító kerestetik. Fizetése 800 kor. és lakás. Pályázatok *dec. 7-ig* Prónayfalvai (Pest vm.) Kath. iskolaszék címére küldendők. Egy első és második osztályos gimnazista, magántanulók, tanításáért ingyen kosztot kap.

1788 1—1

Kassai egyházmegye.

Sárosmegyei **erdővágásai** róm. kath. kántortanítói állomásra tanító-tanítónó kerestetik.

1808 1—1

Bodrogolászii róm. kath. iskolához férfi vagy nő helyettes kerestetik három óra esetleg egész tanévre fizetése havi 80 kor., lakás. Pályázatok lelkészi hivatalhoz küldendők.

1789 1—1.

Nyitrai püspöki megye.

Azonnal helyettes keres iskolaszék Nyitraegerszthé havi nyolczvan korona, fa lakás. U. p. Pográny Kar-say plébános.

1779 1—1

Pécsi egyházmegye.

A naki plébániához tartozó **Várong** fiókhitközségben (Tolna m.) megüresedett kántortanítói állásra *dec. 6* határidővel pályázat hirdetetik. Javadalma: háromszobás lakás melléképületekkel 810 ööl házikerttel. 96 házaspár után 24 mérő buza, 24 mérő rozs értéke 364 80 kor. Lélekpénz 24 kor., borpénz 23.04 kor., 5 ööl tűzifa (melyből 1 ööl állandó grationale) 160 kor. Temetőfü használata 65 kor. 7 kat. hold 367 ööl szántóföld 267 kor., egyéb készpénzjárandóságok 294 80 kor., összesen, 1198 64 kor. Kötelmei díjlevél szerint. Személyes megjelenés a választás napján, *dec. 8-án* kivánatos, utiköltség azonban nem térítetik meg. Kérvények a naki plébániahivatalhoz küldendők.

1798 1—1

A **bogdásai** (Baranya vm.) róm. kath. iskolaszék a beteg kántortanító félelvi helyettesítésére sürgősen pályázatot hirdet. A helyettes havi fizetése 80 kor. és egy bútorozott szoba fűtéssel. Kötelessége a mindennapi és ismétlő osztatlan iskolában tanterv szerint előirt tanítás és a kántori teendők végzése. Tanítónők is pályázhatnak. A kérvények a bogdásai plébániahivatalhoz intézendők. *Róm. kath. iskolaszék.*

1809 1—1

A **gyűrűfüi** róm. kath. kántortanítói állásra *dec. 7-ig* pályázat hirdetetik. Jövedelme: hitközségtől negyedévi előleges részletben adókorona után 638 kor., államsegély címén 289 kor., stóla jövedelem: 8 kor., lakás (2 nagy szoba, 1 konyha, 1 padlás, 1 pince, 1 fakamra, 1 istálló, 1 pajta, 1 sertésöl) = 80 kor. 2 hold szántó és gyümölcsöskert jövedelme 17 kor., három ööl kemény tűzifa a község által megvágva és hordva: 48 kor. Kötelességei díjlevél szerint. Okmányok (oklevél, összes szolgálati bizonyítvány, illetőségi bizonyítvány, születési anyakönyvi kivonat) az ibafai (Baranya m.) plébániahivatalhoz küldendők. *Koch Gyula* plébános

1784 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **kiskovácsvágási** róm. kath. kántortanítói állásra *dec. 12-ig* pályázat hirdetetik. Törvényes fizetés, melyből 632 kor. államsegély kamat 30 kor. 12 m. tűzifa beszállítva, 6 köböl gabona. 25—50 kor. stóla, kétszobás lakás erkéllyel, konyha, kamra, istálló nagy gyümölcsös kerttel. Választás *dec. 15-én* d. e. Személyes megjelenés előnyös. Okl. tanítónők is pályázhatnak. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *Nagy Imre* plébános Barka u. p. Dernő küldendők.

1796 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **hrustini** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetetik *dec. 20-ra*. Tót nyelv ismerete szükséges, törvényes fizetés biztosítva. *Iskolaszék.* Árva m. Hrustin.

1800 1—2

A Népnevelő 45-ik számában közölt **rabecize-i** pályázat *dec. 31-ig* meghosszabbítatik.

1780 1—1

A **kalács-i** (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *1914. évi jan. 5-re* pályázat hirdetetik. Jövedelme: készpénz a községtől 564 60 kor., egy hold rét használatára 40 kor., stóla 20 kor., 6 ööl puha tűzifa a házhoz szállítva a tanító részére 60 kor. és 6 ööl a tanterem fűtésére törvényes államsegély, szép gyümölcsöskert, tágas udvar, kényelmes lakás. Pályázhatnak, orgorálni tudó kántortanítónők is. A tót nyelv ismerete kivánatos. *Iskolaszék.*

1791 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A pinkamiskei (Vas m.) plébániához tartozó **Sároszék** fiókközség róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: díjlevél szerint 1000 kor., a többi a legújabb törvény szerint. Lakás 2 szoba, konyha kert és a szükséges melléképületek. A német nyelv tudása szükséges. Kötelességei díjlevél szerint. Pályázati határidő és választás *dec. 6-án* d. u. 3 órakor. Kérvények *Sandhoffner József* plébános iskolaszéki elnök címére (Pinkamiske, Vas m.) küldendők.

1750 2—2

A **halastói** róm. kath. fiókközség kántortanítói állására pályázat hirdetetik. Javadalma a hitközség pénztárából 429 kor., a többi törvény szerint államsegély, azonfelül a stóla. Kérvények *Kopcsány Sándor* esperes címére Szarvaskendre (Vas m.) küldendők. Határidő *dec. 7.*

1801 1—1

A **rábafüzesi** (Vas m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetetik. Fizetés 1100 kor. az államtól, 100 kor. a községtől, 20 kor. kertpótlék. Szép új lakás két szoba, konyha, kamra, pince, sertésöl és kis kert. Kötelessége az I—II. osztályt vezetni, az ismétlősöket felváltva tanítani. Kérvények *dec. 15-ig* a rábakeresztúri plébániahivatalhoz küldendők. *Reisner Béla*, iskolaszéki jegyző.

1795 1—1

A **felsőoszkói** róm. kath. iskolánál harmadik férfitanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalma: két szobás, konyha és éléskamrával ellátott lakás, törvénytiszta fizetés, melyből a község 700 koronát fizet, a többi államsegély. Kötelességei a rendszabályok szerint. Pályázati határidő *dec. 6.* A kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állás rögtön elfoglalandó.

1787 1—1

A **hosszúperesztegi** (Vasm.) róm. kath. elemi népiskolához két okl. férfi oszt.-tanító kerestetik. Fizetésük a törvényben biztosított összeg Ezenkívül egyiknek egy szobából álló bútorozott lakás, fűtésre elegendő felvágott fa és 24 kor. kertilletmény, a másiknak két szoba és melléképületekből álló bútorozatlan lakás és négy méter tűzifa felvágva. Kötelességeik a kántoriakban díj nélkül segédkezni s ismétlősöket oktatni. Kérvények *dec. 7-ig* bezárólag adandók be a hosszúperesztegi plébániahivatalhoz.

1786 1—1

Váci egyházmegye.

A **mogyoródi** (Pest m. vasuti állomás) róm. kath. 4-ik tanítói állásra *dec. 7-ig* pályázat hirdetetik. Javadalma: Fizetése a hitközségtől 100 kor. és az államtól az 1913. évi törvénytörvény szerint. Lakása 1 szoba bútorral 140 kor. lakáspótlék, 30 kor. kertpótlék. Kötelessége a rábi-

zott osztály vezetése, a leányismétlőseket minden harmadik évben felváltva tanítani 50 kor. fizetéssel, a kántori teendőkben szükség esetén segédkezni. Csakis oly férfitanítók pályázhatnak, akik a katonai kötelezettségüknek eleget tettek és a kántori teendők, végzésében teljesen jártasok. Választás dec. 7-én d. u. Kérvények iskolaszéki elnökséghez Magyarórára küldendők.

1775 1—1

Zagyvarékaszi (Szolnok mellett) róm. kath. iskolánál Népnevelő 45. számában hirdetett tanítói állás pályázatát dec. 8-ig meghosszabbítjuk. *Iskolaszék.*

1804 1—1

A váczdukai róm. kath. iskolánál a tanév végéig helyettes tanító, vagy tanítónő havi 80 kor., fizetés mellett alkalmazást nyer. Kérvények az iskolaszékhez intézendők.

1790 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Böszénfai róm. kath. osztálytanítói állásra december 14-ig pályázat hirdettetik. Javadalma hitközségtől 400 kor., a többi államsegélyből továbbá a hitközségtől 100 kor. lakbérpótlék és 20 kor. kertilletmény. Lakás egy butorozott szoba, konyha, kamra. Kötelessége a díjlevelben. Böszénfa, vasútállomás (Somogy m.) Posta Gálosfa. *Róm. kath. Iskolaszék.*

1807 1—1

A zalagalsai róm. kath. iskolaszék a megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma a hitközségtől 30 mérő rozs, 15 mérő buza, 2 öl tűzifa, 293 kor. 50 fillér. Készpénz és természetbeni lakás. Államsegély 608 kor. Felszerelt kérvények a zalaszegvári plébániára küldendők. A választás dec. 11-én d. e. 9 órakor lesz Zalagalsán, személyes megjelenés kívánatik.

1778 1—1

A nyugdíjazás folytán megüresedett **szökeedencei** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma a hitközségtől: természetbeni kétszobás lakás, konyha, kamra, mellékhelyiségek, negyedholdnyi kert, 54 kor. hitközségi tiszteletkiegészítés, 2 hold 586 öl szántóföld és rét haszonélvezete a természetbeni munkálással együtt, értéke 100 kor., a közös legelőben 8 legeltetési jog, értéke 80 kor., párgabona minden pár után 1/2 mérő rozs, átlag 24 mérő, értéke 100 kor., 8 öl tűzifa házhöz szállítva, értéke 128 kor. stóla 18 kor. Az államtól az 1913. évi XVI. t. c. alapján megfelelő államsegély. Kötelességei díjlevel szerint. A választás Csákányban próbaenkész és orgonálással dec. hó 15-én délelőtti 10 órakor lesz. A megválasztott állását megerősítés után azonnal elfoglalni tartozik. Iskolaszék fenntartja magának a jogot, hogy az összes pályázók mellőzésével újabb pályázatot hirdethet. Uti- és szállítási költség nem térítetik meg. Oklevéllel bíró tanítók pályázati kérvényüket dec. 13-ig az iskolaszék elnökének (Csákány, Somogy m., u. p. Nemesvid) küldjék.

1792 1—1

A **kisbárapáti-i** ró. n. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetetik. Fizetése az 1913. évi XVI. t. c. szerint, melyből 600 koronát a községi pénztár folyósít. Lakás egy butorozott szoba. Kert és lakbérpótlék fejében fűtés és szobatisztogatás. Kötelessége az I—II. vegyesosztály és az ismétlőiskola reáltantárgyainak heti két órán való tanítása, valamint a kántoriakban való díjtalan segédkezés. Nőtanítók is pályázhatnak, kikre a női kézimunka tanítása (I—VI. o.) is kötelező. A kérvények dec. 8-ig a kisbárapáti-i (Somogy m.) plébániahivatalhoz küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

1785 1—1

A **tüskevári** (Veszprém m.) kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek, választás dec. 10-én d. e. 10 órakor. Személyes megjelenés kívánatos, utiköltséget e célra nem adunk. Javadalmazás: stólaajvelelem 30 kor., kántori készpénzfizetés 3240 kor., minden külön kenyéren levő családifőtől fél pozsonyi mérő rozs, bejön 42 mmáza, párpénz 196 pártól a 20 fillér ismétlősök oktatásáért 60 kor., faváltás 6960 kor., 6 kath. hold 960 öl kántortanítói föld haszonélvezete, jelenleg 370 koronáért van bérbeadva, földmunkaváltás 68 kor. az elősorolt javadalmi tételek hivatalos megállapítás szerinti összege

784 kor. melyhez járul a tanítót az 1913. XVI. t. c. értelmében megillető fizetésekiegészítő államsegély. Van ezenkívül 2 szoba, konyha, mellékhelyiségekből álló lakás és kert természetben. Okmányolt kérvények fenti időpontig *Romándi Viktor* plébánoshoz küldendők.

1781 1—1

Bakonyánai (Veszprém m., állomás Zirc.) férfi osztálytanítói állás üres. Pályázati határidő dec. 8. Kötelessége a díjlevelben és a kántoriakban szükség esetén segédkezés. Jó ha tud németül, de ez nem akadály. Fizetés egy butorozott szoba fűtéssel, 1340 kor. készpénz. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *Prácsér Albert* plébános úr címére küldendők.

1783 1—1

Egy pedálos cimbalom és egy jó régi hegedű eladó. Bpest. IX. Remete-utca 32. III. 24.

1797 1—1

Nyugalmazott tanító ajánkozik róm. kath. kántornak magyar. német, tót ajku hitközségre, kellemes hanggal. Cím: Kántor, Margitfalva. Poste. rest.

1772 1—1

A Magy. kir. államvasutaknak a karácsonyi ünnepek alkalmából közlekedő külön személyszállító vonatai.

A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erősebb személyforgalom akadálytalan lebonyolítása, valamint az utazóközönség kényelme érdekében a rendszeres személyszállító vonatokon kívül az alább felsorolt vonalakon külön gyors-, személy-, vegyes- és személyszállító tehervonatok fognak közlekedni:

Budapest keleti p. u.-tól—Nagykátáig. Folyó évi december hó 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p.u.-ról d. u. 3 óra 25 perckor, érkezik Nagykatára d. u. 5 óra 17 perckor.

Budapest keleti p. u.-tól—Szolnokig. Folyó évi december hó 22., 23. és 24-én két személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 5 óra 40 p.-kor érkezik, Szolnokra este 9 óra 5 p.-kor; a másik vonat indul Budapestről este 7 óra 10 p.-kor, érkezik Szolnokra éjjel 10 óra 7 p.-kor.

Budapest keleti p. u.-tól—Aradig. Folyó évi december hó 20., 21., 22., 23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 9 órakor, érkezik Aradra reggel 5 óra 34 perckor.

Budapest keleti p. u.-tól—Nagyváradig. Folyó évi december hó 20., 21., 22., 23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 6 órakor, érkezik Nagyváradra éjjel 1 óra 52 perckor.

Szolnoktól—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi december hó 26-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szolnokról d. u. 2 óra 55 perckor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 órakor.

Aradtól—Budapest keleti p. u.-ig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik, mely f. évi december hó 24., 26-án és 1914. évi január hó 2-án közlekedik, indul Aradról d. e. 11 óra 7 perckor és érkezik Budapestre keleti p. u.-ra este 6 óra 45 perckor; a másik pedig, mely f. évi december hó 26-án és 1914. évi január hó 1-én közlekedik, indul Aradról este 9 óra 10 perckor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 5 óra 30 perckor.

Nagyváradtól—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi december hó 26-án és 1914. évi január elsején külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról éjjel 10 óra 21 perckor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 6 óra 40 perckor.

Ujvidéktől—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi december hó 23., 24., 27., 28-án és 1914. évi január hó 2-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Ujvidékről d. e. 10 órakor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 15 perckor.

Budapest nyugoti p. u.-tól—Ceglédig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik, mely f. évi december hó 22., 23., 24., 26-án és 1914. évi

január hó 1. és 2-án közlekedik, indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 11 óra 55 perckor és érkezik Czeglédre d. u. 2 óra 11 perckor; a másik pedig, mely f. évi december 24-én közlekedik, indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 4 óra 20 perckor és érkezik Czeglédre este 6 óra 35 perckor.

Budapest nyugoti p. u.-tól—Szegedig. Folyó évi december hó 24-én külön gyorsvonat közlekedik I. és II. oszt. kocsikkal. Indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 2 óra 50 perckor, érkezik Szegedre este 6 óra 30 perckor.

Budapest nyugoti p. u.-tól—Temesvár-Józsefvárosig. Folyó évi december hó 20. és 23-án közlekedik külön gyorsvonat I. és II. oszt. és külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal. A gyorsvonat indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 2 óra 50 perckor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra, este 8 óra 41 perckor. A személyvonat pedig indul Budapest nyugoti p. u.-ról este 8 óra 30 perckor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra regge. 5 óra 39 perckor.

Szegedtől—Budapest nyugoti p. u.-ig. Folyó évi december hó 27-én külön gyorsvonat I—II. oszt. kocsikkal és december hó 26-án és 28-án külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal közlekedik. A gyorsvonat indul Szegedről d. e. 10 óra 10 perckor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra d. u. 2 óra 5 perckor. A személyvonat pedig indul Szegedről éjjel 2 órakor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra reggel 7 óra 25 perckor.

Pozsonytól—Budapest nyugoti p. u.-ig. Folyó évi december hó 21., 24., 27-én és 1914. évi január hó 1-én külön személyszállító gyorsvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Pozsonyból éjjel 1 óra 18 perckor, érkezik Budapest nyugoti pályaudvarra reggel 7 óra 5 perckor.

Lipótvártól—Pozsonyig. Folyó évi december hó 21., 26., 28-án és 1914. évi január hó 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Lipótvártól d. e. 11 óra 5 perckor, érkezik Pozsonyba d. u. 12 óra 49 p.-kor.

Nagyváradtól—Püspökladányig. Folyó évi december hó 23-án külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról este 8 óra 6 perckor, érkezik Püspökladányra éjjel 10 óra 47 perckor.

Püspökladánytól—Nagyváradig. Folyó évi december hó 24-én külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 3 óra 51 perckor, érkezik Nagyváradra reggel 6 óra 14 perckor.

Debreczentől—Püspökladányig. Folyó évi december hó 20., 23., 26. és 31-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Debreczenből éjjel 11 óra 12 perckor, érkezik Püspökladányra éjjel 12 óra 18 p.-kor.

Püspökladánytól—Debreczenig. Folyó évi december hó 21., 24., 27-én és 1914. évi január hó 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 1 óra 8 perckor, érkezik Debreczenbe éjjel 2 óra 1 perckor.

Szegedtől—Temesvár-Józsefvárosig. Folyó évi december hó 20. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szegedről d. u. 1 órakor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra d. u. 4 óra 24 perckor.

Hatvantól—Miskolc személy p. u.-ig. Folyó évi december hó 23. és 24-én külön személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Hatvanból d. u. 4 óra 40 perckor, érkezik Miskolcra személy p. u.-éjjel 10 óra 26 perckor.

Losoncztól—Zólyomig. Folyó évi december hó 23. és 24-én személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Losoncztól d. u. 1 óra 10 perckor, érkezik Zólyomra d. u. 3 óra 27 perckor.

Feledtől—Fülelig. Folyó évi december hó 23. és 24-én személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Feledről éjjel 3 óra 4 perckor, érkezik Fülekre reggel 4 óra 40 perckor.

Sopron Gy. S. E. V.-tól—Kőszegig. Folyó évi december hó 24-én külön személyvonat közlekedik III. oszt. kocsikkal. Indul Sopron Gy. S. E. V.-tól este 7 óra 50 perckor, érkezik Kőszegre éjjel 11 óra 27 perckor.

A felsorolt különvonatok részletes menetrendjeiről a kiadott külön fali hirdetmény nyújt bővebb felvilágosítást.

Legjobb iskolai daloskönyv a

Kis muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szölamra hangjegyzve. Jóváhagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I—II. füzet ára 80—80 fillér.
A 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egysége

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté: **JÓSVAY GÁBOR.**

Tartalmazza 500 legszebb egyházi éneki hangjegyzve s az összes szükséges imákat és ájtatoságokat. Az egrí főegyházmegyei hat. jóváhagyásával.

Ára erős és diszes vászonkötésben 2 korona.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

ALLELUJA

kath. tót ima- és énekkönyvek

Ezen könyvek a szepesegyházmegyei hivatal által jóváhagyva és mindeddig 636 plébániai templomba be vannak vezetve. A felvidék minden könyvkereskedésében kaphatók, de megrendelhetők a szerzőnél is: **Janovcsik István**, plébánosnál. **Likavka**, up. **Liptó-Rózsahegy.**

1. Spevńicek Alleluja. Énekkönyvecske 70 db. hangjeggyel ellátott énekekkel (104 old.). Azon tanulók számára készült, kik kőnapokon az isteni tiszteletnél részt vesznek. Ára erős borítékban, dróttal fűzve 20, kötve 30 fillér.

2. Spevńik Alleluja. II. kiadás 268 old. Énekkönyv egyházi szertartásokkal és 284 énekekkel, mind hangjeggyel ellátva (4000). Ára kötve 2 kor.

3. Spevńik Alleluja. Énekkönyv hangjegyek nélkül, imakönyvekhez köthető. Ára kötve 1 kor. 192 oldal.

4. Alleluja-Organakönyv készül s 1914. év november havában meg fog jelenni.

5. Requiem aeternam, tót temetési könyv hangjegyekkel s 100 énekekkel, köztük 10 magyar. Officium defunctorum, imák, leténye, szentbeszéd. Kötve 4 kor.

6. Requiem aeternam. Tót temetési könyv a nép számára az előbbinek kivonata, hangjegyek nélkül. Ára kötve 72 fill. 64 old.

7. Malé Alleluja. Kis tót imakönyv tanulók számára, 280 énekekkel, 352 old. Kötve 80 fillértől 4 koronaig. II. kiadás. (34000.)

8. Stredné Alleluja. (Közép al.) 280 énekekkel, hangjegyek nélkül, 480 old. Ára 2 kor.-tól 5 koronaig. Zsebben könnyen, kényelmesen hordható.

9. Alleluja. (Nagy.) (16.000) II-ik bővített kiadás 240 oldalon, imák és hozzákötve a 2. sz. alatti hangjegyekkel ellátott Spevńik; összesen 608 oldal. Kötve 3 koronától 7 koronaig.

10. Kostonik v kat. chrame. Kézikönyv kath. sekrestyések számára (128 old.) egybekötve a 3. számmal, Spevńikkel (192). Ára kötve 2 korona. 1738—2

KARÁCSONYRA, UJEVRE SZÉP ZENEMŰVEK.

Egyháziak:

C-, G- D-dur dudajáték darabonként 1 korona.
A- E-dur egy-egy 75 fillér. Karácsonyesti ének 1 korona. Jézus élete versekben 1 korona. Ünnepi praludiumok 4 korona. Miatyánk-Údvözlégy 2 K. Hazafias Mária-dalok (3 füzet) füzetenkint 3 K.

Világiak:

1751—5
Abrándok, 12 magyar dal 3 korona. Királyasszony kertje, 12 magyar dal 3 kor. Tanító-induló 1+60 kor. Népszövetségi induló 75 fill. Kapható:

Kontor Elek kollégánknál
Budapest, II. kerület, Albrecht-u. 7. szám.

AJÁNDÉKUL ALKALMAS IFJÚSÁGI KÖNYVEK ...

A jó olvasmány a legerősebb támasza az iskolai oktatásnak és a családi nevelésnek. A hittan, történelem, természettudományok vagy földrajz körébe vágó ismereteket, a becsületes, erkölcsös életre vezérlő elveket, melyekkel a jó tanító és gondos szülő megtöltötte tanítványai, gyermekei szívet és lelkét, egy-egy hasonló irányú füzet vagy könyvecske úgy megrogzíthat, hogy azután a bajjal-nyomorúsággal teljes évek hosszú sora nem lesz elegendő azoknak eltompítására. Igen jól ismerik a könyv s főképp a könnyű olvasmányok ilyen maradandó hatását a hazát és vallást gyűlölő szabadkőművesek és szociáldemokraták s ezért tevékenységük oroszlánrésze a szóbeli agitáció mellett éppen a nép s az új benyomások iránt fogékony ifjúság számára készült olvasmányok terjesztéséből áll. Könyveik, füzetek mérget, szellemi nyavalyákat, erkölcsi méfelyt terjesztenek. Azoknak már a kézbevétele is fertőz. Az irodalom részéről legnagyobb veszedelem ma az ifjúságot tenyegeti. A gomba módon szaporodó s a bacillusok fürgeségevel terjedő pornografiáról nem is beszélve, az ifjúság lelkére hat legerősebben az a nagyközönség által már egészen elfogadott modern irodalom is, mely az új filozófiai elméletek, szabadságot és szabadosságot hirdető tanok maszlagát szindarab, regény, vers, novella, karcolat útján terjeszti s tulajdonképpen a teljes erkölestelenség, a vaskos pornográfia számára puhítja a lelek talaját. A hazafiság és vallásosság tendenciája unott, sőt száműzött lesz még az ifjúsági irodalomból is, ahol pedig mégis megmarad, ott legtöbbször olyan esetlen formában, a kirivóságnak olyan sablonosságával mutatkozik, hogy még a gyermekek naiv és könnyen buzduló lelkében is csak kellemetlen visszhangot tamaszt. Az erőtetetlen gyerekes versikéknek lármás és puffanó páthosza már a gyermekeket sem tűzeli s a kenetességtől csepegő jámbor olvasmányok is csak céljukkal ellenkező hatást érhetnek el. Kell lenni tendenciának az ifjúsági irodalomban, enélkül még a pusztán altatásra vagy csitításra szánt dajkamesék értékén is alul marad az ifjúsági irat becsé, de ennek a tendenciának olyan nemes formában s a tolakodásnak annyira minden látszata nélkül kell kidomborodni, mintha nem is a földolog volna, hanem csak véletlen, esetleges conclusiója az elbeszélte történetnek vagy elmélkedésnek. Ismerve az olvasmányok roppant jelentőségét, a **Szent-István-Társulat** már 65 év óta igyekszik jó könyvekkel, füzetekkel ellátni a magyar nép apraját-nagyját. E helyen felsorolandó ifjúsági iratait évek óta olvassa sok tanulsággal és lelki nemesedéssel ezer meg ezer magyar katolikus gyermek és ifjú s minél több tanulónak szellemi tápláléka fog a **Szent-István-Társulat** könyvei közül kikerülni, annál több magyar embernek jövő életéről remélhetjük, hogy az nem az izgatók istentelen és hazátlan tanai, hanem az Anyaszentegyház parancsai és édes hazánk szeretete szerint fog igazodni.

A Szent-István-Társulat ifjúsági könyveinek részletes ismertetését lapunk jövő heti számában ugyane helyen fogjuk megkezdeni.